

TARTU ÜLIKOOL
Humanitaarteaduste ja kunstide valdkond
Kultuuriteaduste instituut
Etnoloogia osakond
Kultuurikorralduse õppekava

Kerstin Kingo

MOTIVATSIOONI OLEMUS JA ROLL
AMATÖÖRPUHKPILLIORKESTRITES

Magistritöö

Juhendaja: Elo-Hanna Seljamaa, PhD

Tartu 2024

Olen magistritöö kirjutanud iseseisvalt. Kõigile töös kasutatud teiste autorite töödele, põhimõttelistele seisukohtadele ning muudest allikaist pärinevatele andmetele on viidatud.

Autor: Kerstin Kingo

.....

(allkiri)

.....

(kuupäev)

SISUKORD

SISUKORD.....	3
Kasutatud lühendid.....	5
SISSEJUHATUS.....	6
1. PUHKPILLIORKESTRID TÄNASES EESTIS.....	8
1.1 Puhkpilliorkestrite teke Eestis ja esimesed kutselised kollektiivid.....	8
1.2 Puhkpilliorkestrid ja -organisatsioonid Eestis.....	10
1.2.1 Eesti Puhkpillimuusika Ühing.....	11
1.2.2 Puhkpillimuusika Koda.....	11
1.2.3 Vabariiklik Orkestrijuhtide Puhkpilliorkester.....	12
1.3 Puhkpilliorkestrite ja puhkpillimängijate väljundid.....	13
1.3.1 Laulupeod.....	13
1.3.2 Projektid noortele puhkpillimuusikutele.....	14
1.3.3 Kodumaised ja rahvusvahelised festivalid.....	15
2. TEOORIA: MOTIVATSIOON, ORGANISATSIOON, JUHTIMINE.....	16
2.1 Orkestrandi motivatsioon.....	16
2.2 Orkester kui organisatsioon.....	19
2.3 Orkestrite juhtimine.....	20
3. KVALITATIIVNE UURIMUS.....	23
3.1. Kvalitatiivne uurimus - intervjuude analüüs.....	23
3.2 Tallinna Tuletõrjehingu Puhkpilliorkester.....	24
3.2.1 Intervjueeritavate orkestrijuhtide taust ning seos orkestriga.....	24
3.2.2 Orkester täna.....	24
3.2.3 Orkestri finantsiline toimetulek.....	26
3.2.4 Orkestri projektid, turundus ja publik.....	27
3.3 Avinurme puhkpilliorkester.....	28
3.3.1 Intervjueeritavate orkestrijuhtide taust ning seos orkestriga.....	29

3.3.2 Orkester täna.....	29
3.3.3 Orkestri finantsiline toimetulek.....	31
3.3.4 Orkestri projektid, turundus ja publik.....	32
3.4 Orkestrite sarnasused ja erinevused.....	33
4. KVANTITATIIVNE UURIMUS.....	36
4.1 Puhkpilliorkestrandi motivatsiooniküsitluse analüüs.....	36
4.1.1 Orkestrantide taust.....	40
4.1.2 Teekond pillimänguni ja muusikakoolide roll.....	42
4.1.3 Orkestrite jagunemine maakonniti.....	45
4.1.4 Probleemid puhkpillimaastikul.....	47
4.1.5 Orkestranti takistavad tegurid.....	49
4.1.6 Orkestrandi tervis.....	52
4.1.7 Orkestrandi motivatsioon.....	53
4.1.8 Mängutase ja repertuaarivalik.....	55
4.1.9 Väljundid ja koostöö.....	61
5. JÄRELDUSED.....	63
KOKKUVÕTE.....	65
SUMMARY.....	67
KASUTATUD ALLIKAD.....	69
LISAD.....	76
Lisa 1. Motivatsiooniuuringu küsitlus.....	76
Lisa 2. Intervjuu küsimused.....	83
LIHTLITSENTS.....	85

Kasutatud lühendid

PO / PP - Puhkpilliorkester

VOP - Vabariiklik Orkestrijuhitide Puhkpilliorkester

LO - Linnaorkester

TTÜ PO - Tallinna Tehnikaülikooli Puhkpilliorkester

TLTÜ PO - Tallinna Tuletõrjeühingu puhkpilliorkester

Arr - arranžeerija/arranžeerimise

EPÜ - Eesti Puhkpillimuusika Ühing

PM Koda - Puhkpillimuusika Koda

PPA Orkester - Politsei- ja Piirivalveorkester

EPV pp - Eesti Piirivalve Puhkpilliorkester

KULKA - Eesti Kultuurkapital

KOV - Kohalik omavalitsus

EDAP - Eesti Dirigentide Akadeemia Puhkpilliorkester

ELT SA - Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus

ERR - Eesti Rahvusringhääling

ELVL - Eesti Linnade ja Valdade Liit

STAT - Statistikaamet

SISSEJUHATUS

Kui 2013 aasta seisuga tegeles puhkpillimuusikaga kui rahvakultuuriga¹ 2941 inimest, siis 2023 aastaks oli puhkpillimuusikute arv vähenenud 2696 inimeseni (STAT, KU 61). Statistikaamet on 2020. aastal läbi viidud uuringus selgitanud välja, et Eestis tegutses 133 harrastuskollektiivi ning kollektiivi juhte oli kokku 100. 2023. aastal oli kollektiive 125 ning juhte 116 (STAT, KU 65). Puhkpillimuusikute ja -kollektiivide vähenemine on minu kui puhkpillimängija ning puhkpillimuusika ürituste korraldaja hinnangul üsna tõsine ja järjest süvenev probleem, mis vajab lähemalt uurimist. Eestis ei ole mulle teadaolevalt puhkpilliorkestrite kohta uuringuid läbi viidud ning tervikülevaade orkestritest puudub, kuigi tegemist on pikkade traditsioonidega ja olulise nähtusega siinses kultuuriloos. Käesolevas magistritöös panustan selle teadmiste lünga täitmisesse.

Puhkpilliorkestrite jätkusuutlikkust ning tulevikku mõjutavad tugevalt ühiskonnatingimused ja -võimalused ja olulist rolli mängib tõenäoliselt ka muusikute motivatsioon. Seetõttu soovisingi magistritöös puhkpilliorkestrantide motivatsiooni luubi alla võtta. Valisin töö teemaks “Motivatsiooni olemus ja roll amatöörpuhkpilliorkestrites,” et mõista paremini tegureid, mis innustavad orkestrante puhkpillikollektiivides mängima, aga ka tegureid, mis töötavad selle vastu.

Siin töös püstitatud uurimisküsimused on järgnevad:

- Kuidas on korraldatud amatöörpuhkpilliorkestrite tegevus linnas ja maapiirkonnas?
- Milliste probleemidega seisavad silmitsi Eesti puhkpilliorkestrid?
- Mis motiveerib puhkpillimängijaid amatöörorkestrites osalema?

Töö jaguneb viieks osaks. Esimeses peatükis teen ülevaate Eesti puhkpillimaastiku kujunemisest ja tänasest seisust. Töö teises peatükis teen sissejuhatuse teooriasse. Teen ülevaate motivatsiooniteooriatest, kirjeldan juhtimisstiile ning organisatsioonikultuuri. Orkestrandi motivatsiooni võivad mõjutada erinevad tegurid, alustades dirigendi tööst, lõpetades orkestri tegevuse korraldusega. Töö kolmandas peatükis on kajastatud kvalitatiivse uurimuse analüüs ja tulemused. Otsustasin intervjueerida kahe

¹ Rahvakultuuri valdkonnas osaleja ja tegutseja, kes viljeleb rahvakultuuri vabal ajal ja väljaspool põhitööd. Enamasti ei saa harrastaja oma tegevuse eest tasu. (STAT, 2024)

puhkpillikollektiivi esindajaid, et saada aimu orkestrijuhtide endi hinnangust Eesti puhkpillimaastikule ning orkestri ellujäämisstrateegiatele, toimetulekule ja tegutsemistingimustele. Neljandas peatükis käsitlen kvantitatiivse uuringu analüüsi ja tulemusi. Kvantitatiivse uuringuga soovin saada ülevaadet *Google Forms* keskkonnas koostatud motivatsiooniküsitluse tulemustest ning uurida välja orkestrante muusikakollektiivides osalema motiveerivad tegurid. Töö viiendas jaotuses käsitlen uuringu tulemusi ning annan ülevaate analüüsitulemustest, millele järgneb töö kokkuvõtte. Kvantitatiivse uurimuse (Lisa 1) viisin läbi vahemikus 4.12.2023 - 9.02.2024 ning vastuseid sain kokku 172. Motivatsiooniküsitluse valimiks on Eesti amatööripuhkpilliorkestrite muusikud, sh löökpillimängijad.

Üldiselt võime käsitleda Eestis tegutsevaid puhkpilliorkestreid kui amatöörorkestreid: kollektiive, kus muusikud pillimängu eest palka ei saa ja elatist ei teeni ning mis tegutsevad omast soovist ja pillimängu tahtest (Colletti 2019). Neile lisanduvad muusikakoolide puhkpillikollektiivid. Iga kollektiiv vajab toimetulekuks toetust, nii materiaalselt kui emotsionaalselt. Puhkpillimängija ja -õpetajana tegutsedes olen tajunud, et sõna “puhkpill” või “puhkpilliorkester” mainimisega kaasneb tihti kergelt põlgav või pelgav pilk. Eelarvamused mõjutavad minu hinnangul suuresti seda, kas ja kui palju külastatakse orkestrite kontserte, kui palju toetatakse erinevaid projekte ning orkestreid üldiselt ning kindlasti ka seda, kui paljud orkestrid oma tegevustega jätkata saavad.

Kvalitatiivse uurimuse raames viin läbi intervjuud Avinurme puhkpilliorkestri ning Tallinna Tuletõrjeühingu puhkpilliorkestri juhtidega. Selgitan intervjuu käigus välja dirigentide nägemuse puhkpilliorkestrite hetkeolukorrast ning kas orkestrid võiksid olla väljasuremisohus. Kvalitatiivse uurimuse raames läbiviidud intervjuud toimusid jaanuarist märtsini 2024. aastal (Lisa 2). Intervjueeritavad kollektiivid valisin eelkõige lähtudes olemasolevatest kontaktidest muusikute seas, kuid arvestasin ka orkestrite asukohaga ja sellega, kui pikalt ollakse tegutsetud.

1. PUHKPILLIORKESTRID TÄNASES EESTIS

Peatükis “Puhkpilliorkestrid tänases Eestis” käsitlen lühidalt puhkpilliorkestrite teket Eestis, sh kutseliste kollektiivide teket, toon näiteid vanimatest amatöörkollektiividest ning annan ülevaate amatöörorkestrite esindusorganisatsioonidest ja tänapäevastest väljunditest.

1.1 Puhkpilliorkestrite teke Eestis ja esimesed kutselised kollektiivid

Kui mõelda tänapäevastele puhkpilliorkestritele ning sellele, miks puhkpilliorkestrid Eestis vajalikud on, tuleb esmalt meenutada, kuidas sellised kollektiivid tekkisid. Hando Põldmäe on kirjutanud 2020. aastal Eesti Kultuurilehes Sirp nii: “Puhkpilliorkestritel on Eestis ligi 200-aastane ajalugu. Esimestest külaorkestritest on praeguseks välja kasvanud sadakond regulaarselt tegutsevat hobiorkestrit ning kaks riiklikult rahastatavat kutselist puhkpilliorkestrit: Politsei- ja Piirivalveorkester ning Kaitseväe orkester” (Põldmäe 2020).²

“Orkestrimängu ja kooride areng on Eestis tihedalt läbi põimunud laulupidude traditsiooniga. Esimene eestlastest koosnev orkester sündis teadaolevalt 202 [2024 aasta seisuga 206] aastat tagasi Tartus, kus 1818. aasta jõuluõhtul mängis vennastekoguduse palvemajas koos kümnekond pillimeest. Tegemist oli segaorkestriga, kus osalesid nii keel- kui ka puhkpillimängijad” (Põldmäe 2020). Pool sajandit hiljem, esimesel üldlaulupeol, astusid üles meeskoorid ja viis puhkpilliorkestrit 56 puhkpillimängijaga (Laulupeomuuseum), misjärel kasvas orkestrite arv plahvatuslikult. 1896. aasta VI üldlaulupeo ajaks tegutses Eestis juba ligi kakssada puhkpilliorkestrit (Põldmäe 2020).

Orkestrimängu harrastuse levikut Eestis aastatel 1818-1917 on uurinud Olavi Kasemaa, kes jaotas uuritud ajavahemiku neljaks perioodiks. I periood oli 1820. aastast kuni 1860-ndate alguseni, mil asutati esimesed seitse orkestrit; 1863. aasta seisuga tegutses neist edasi viis. a. II periood on Kasemaa sõnul 1860. aastate teisest poolest kuni sajandivahetuseni ning seda perioodi iseloomustab orkestrite arvu järsk kasv. 19. sajandi lõpu poole hakkasid Eestis moodustuma tuletõrjeseltsid ning tavaks oli, et igal seltsil oli

² 2021. aastast kannab Politsei- ja Piirivalveorkester nime Tallinna Politsei- ja Kaitsevägeorkester ning Kaitsevägeorkester kannab uut nime Eesti Sõjavägeorkester (PPA orkester) (Eesti Sõjamuuseum).

oma puhkpilliorkester. III perioodiks jäi 20. sajandi algusaeg kuni teise kümnendi alguseni, mil orkestrite arv oli pidevalt üle 200. Perioodi lõpus saavutas orkestrimäng Eestis oma kõrgharjuse. IV perioodil 1914-1917 toimus I maailmasõja tõttu suurem langus ning osa orkestreid lõpetasid tegevuse (Soosõrv 2019, lk 102-103).

Eesti esimene kutseline puhkpilliorkester kandis nime Pärnu ja sündis 1975. aastal, kasvades välja 1960. aastal asutatud Pärnu Kalakombinaadi puhkpilliorkestrist, mille esimeseks dirigendiks oli Jüri Joala ning mida hiljem juhatas Herbert Pulk (Paaland 1971; *In memoriam*). Orkester tänaseks enam eelnimetatud nime all ei tegutse. Olümpiamängude purjeregati eel moodustati 1980. aastal kutseline puhkpilliorkester Tallinn. Lisaks eelpool nimetatud Pärnule tegutses samal ajal veel ka kutseline puhkpilliorkester: Helikon. “Kui 1990ndate alguses tekkis kolm kutselist militaarorkestrit (Piirivalveorkester, Politsei-orkester ja Kaitseväe-orkester), siis orkester Tallinn formeerus Tallinna Filharmooniaks, mille alla jäi tegutsema ka kutseline vaskpilliansambel Tallinn Brass. Orkester Helikon ja Pärnu Puhkpilliorkester lõpetasid tegevuse” (Põldmäe 2020). Tänapäevase seisuga tegutseb Eestis ainult kaks professionaalset puhkpillikollektiiv - Eesti sõjaväe-orkester³ ja Tallinna Politsei-orkester⁴. Kollektiivid on esindatud riiklikel suursündmustel ning neid võib kuulda ka kollektiivide endite kontsertidel. Nagu eelnevalt mainitud, on käesoleva magistr töö fookuses siiski amatöörorkestrid, mis tegutsevad oma vabast soovist luua head muusikat ning edendada puhkpillikultuuri.

Möödunud sajandi teises pooles tegutsenud isetegevuslikest puhkpilliorkestritest on Põldmäe välja toonud Kalevi (Põldmäe 2020). 1957. aasta Punase Tähe 88. väljaandes on kirjutatud Tudu metsapunkti puhkpilliorkestrist, mis sai alguse Tudu metsapunkti töömeeste soovist pilli mängida. Toonane 16-liikmeline kollektiiv tänaseni vastu pidanud ei ole (Tammist 1957). Tegevuse on lõpetanud ka näiteks tehase “Ilmarine” puhkpilliorkester, mis loodi aastal 1953 “Estonia” kontsertmeisteri Nikolai Kubli algatusel (Orkestri nõukogu 1984).

³ Sõjaväe-orkestri eesmärgiks on esineda riiklikel tseremooniatel ja teistel esindusüritustel, edendada sõjaväemuusikat ning teha koostööd teiste puhkpilliorkestritega. Lisaks on eesmärgiks edendada professionaalse puhkpillimuusika kultuuri (Eesti Sõjamuuseum).

⁴ Politsei-orkestri esinemise amplituud on lai ja kontserdikalender stiiliselt mitmekülgne; sinna kuulub esinemisi nii Tallinna linna kui riiklikel üritustel, kontserte muusikafestivalidel, kontserdisaalides jm nii avalikel kui ka kinnistel üritustel (PPA Orkester).

Orkester võib tegevuse lõpetada vägagi mitmel põhjusel. Magistritöös võtan vaatluse alla muusiku motivatsiooni teema, mis minu hinnangul mängib olulist rolli orkestrite ellujäämises. Kui muusikud kaotavad motivatsiooni ning pillimängust rõõmu või piisavalt väljundeid ei saa, siis võib vabalt juhtuda, et kollektiivid lähevad laiali.

Orkestreid võib mõjutada majanduslangus ja majanduslikud kriisid ning suured ühiskondlikud muudatused, milliseid on kogunud Eesti. Suurtele muutustele vaatamata ei saa öelda, et Eestis pole enam ühtegi pika ajalooga kollektiivi alles. Hiljuti tähistas 140. järjestikust tegutsemisaastat Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkester (po). Eesti vanim puhkpillikollektiiv, 1839. aastal asutatud Väägvere Pasunakoor pidas aga käesoleva aasta märtsis 185. aastapäeva (ERM). Eesti esimene pasunakoor Torma puhkpilliorkester, mis kannab 2006. aastast nime Kaitseliidu Jõgeva maleva ja Torma puhkpilliorkester, on tegutsenud aastast 1848 (Torma Rahvamaja 2024). Vanematest kollektiividest tooksin välja ka Avinurme orkestri, mille ajalugu küündib 140 aasta tagustesse aegadesse. Üle 140. aasta on tegutsenud ka Põltsamaa Linnaorkester (endine Põltsamaa puhkpilliorkester) (Lemmik 1965). Räpina puhkpilliorkester on tegutsenud üle 150 aasta. Orkestri ajalugu sai alguse 1868. aastast, mil Frits Kirotar asutas Räpina Pasunakoori (Rapp 2023).

1.2 Puhkpilliorkestrid ja -organisatsioonid Eestis

Eestis ei ole tänaseks välja kujunenud neutraalset amatöörorkestrite katusorganisatsiooni, mis suudaks kõiki puhkpilliorkestreid, orkestrijuhte ning muusikuid koondada ning tegutseda üheskoos Eesti puhkpillimuusika nimel. Eksisteerivad küll Eesti Puhkpillimuusika Ühing (EPÜ) ja Puhkpillimuusika Koda (PM Koda), kuid kummagi kodulehel on välja toodud ainult nende all tegutsevad kollektiivid, mitte aga teised Eesti orkestreid. Lisaks EPÜ-le ning PM Kojale tegutseb Eestis Vabariiklik Orkestrijuhude puhkpilliorkester, mille missiooniks on ühendada oma ridades muusikakoolide ning puhkpilliorkestrite dirigente ning üliõpilasi. Noorema muusiku ja kultuurikorraldajana näen probleemi Eesti puhkpillikogukonnas ning tajun orkestrite omavaheliste suhete lõhestumist.

1.2.1 Eesti Puhkpillimuusika Ühing

Mittetulundusühingu Eesti Puhkpillimuusika Ühing missiooniks on “rahvusliku puhkpillimuusika traditsioonide hoidmine ja edendamine” ning “puhkpilliorkestrite ja puhkpillimuusika kui meie rahvakultuuri osa arendamine ja kaitsmine” (EPÜ arengukava 2021-2030). Eesti Puhkpillimuusika Ühing on korraldanud varasemalt ja ka nüüd puhkpilliorkestrite turniire. Turniiride puhul on tegemist orkestrite võistumängimisega, kus rahvusvaheline žürii hindab kollektiive viies grupis. Iga grupp on mõeldud erinevate raskusastmetega lugude jaoks. Ühingu kodulehel on puhkpilliorkestrite turniiri kohta öeldud järgmist: “Konkursi eesmärk on populariseerida puhkpillimuusikat ja saada ülevaade Eesti puhkpilliorkestrite hetkeolukorrast” (EPÜ). Käesoleva aasta turniir leidis aset 20. aprillil Estonia Kontserdisaalis (Eesti Kooriühing). Lisaks puhkpilliorkestrite turniiridele on EPÜ eestvedamisel toimunud Eesti noorteorkestrite konkursid Est-Nok, Laulu ja pillilahingud, Eesti Noorte Puhkpilliorkestrijuhude konkurs. Lisaks ühingu poolt korraldatavatele üritustele, toetab ühing ka erinevate kollektiivide eestvedamisel sündinud projekte nagu nt: D. O. Wirkhausi nimeline noorte puhkpillimängijate konkurs, Hiiumaa Puhkpillipäevad, Puhkpillifestival Mürtsub Pill, jpt (Eesti Puhkpillimuusika Ühing 2022, lk 108).

EPÜ tööd korraldavad juhatus, toimkonnad ning komisjonid. Juhatus koosneb viiest liikmest: Kaido Kivi (juhatuse esimees), Valdo Rüütelmaa (vastutav sekretär), Triin Viljus-Schippers (korraldus, EDAP), Mart Aus (noorteorkestrid) ning Kalev Kütaru (kutsekomisjoni esimees) (EPÜ).

1.2.2 Puhkpillimuusika Koda

Lisaks Eesti Puhkpillimuusika Ühingule tegutseb Eestis ka mittetulundusühing Puhkpillimuusika Koda. “Puhkpillimuusika Koda peamiseks eesmärgideks on kutsuda noori puhkpilliõppe ja orkestrimängu juurde, asutada orkestrid kõigi muusikaõppega tegelevate õppeasutuste juurde, võimaldada orkestrimängu praktikat kõigile muusikaõppeasutustes õppivatele noortele, tagada kõigile eagruppidele elukestva pillimängu võimalus läbi orkestris osalemise, tagada erinevate eelistustega harrastajatele võimalus osaleda erineva stiililise ja kunstilise püüdlusega kollektiivi töös, jpt” (PM Koda). Puhkpillimuusika Koda eestvedamisel on Eestis toimunud mitmeid

dirigeerimiskoolitusi, mille käigus on Eesti puhkpilliorkestrite juhtidel olnud võimalik end nii välismaa kui Eesti tipp-dirigentide käe all koolitada ja uusi oskuseid omandada. 2024. aastal leiab aset dirigeerimiskoolitus Võrus, kuhu koolitajateks on palutud Eesti dirigent Toomas Vavilov (Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia) ning dr. Mark U. Reimer (USA). Koolituse idee autoriks on Bert Langel.

Puhkpillimuusika Koja aktiivseks eestvedajaks on Harry Illak, juhatusse kuuluvad veel dirigendid Riho Sild, Bert Langel ja Sirly Illak-Oluvere. Koja eestvedamisel alustas 2024. aasta alguses tegevust Netiraadio, mille sisuks on erinevad intervjuud, arutelud ja mõtisklused puhkpillimuusikast (PM Koda).

1.2.3 Vabariiklik Orkestrijuhtide Puhkpilliorkester

Vabariiklik Orkestrijuhtide Puhkpilliorkester ehk VOP on tegutsenud aastast 1965. VOP ühendab puhkpilliorkestrite dirigente, pilliõpetajaid ning üliõpilasi ning toob läbi koolituste uuendusi ja parendusi Eesti puhkpillimuusika õppesse ja esitustesse (VOP arengukava 2024-2029). Vabariikliku Orkestrijuhtide Puhkpilliorkestri visioon on kanda väärikalt Eesti puhkpillimuusika traditsioone: olla üks juhtivatest puhkpilliorkestritest Eestis ja teha koostööd üle vabariigi erinevate orkestritega, kuid ka samu väärtusi kandvate solistide, dirigentide, heliloojate ja kontserdikorraldajatega. Ka on seatud eesmärgiks olla oma liigi laulupeoliikumise eestvedaja (VOP arengukava 2024-2029). VOPi puhul on tegemist projektorkestriga, mis tuleb kokku 3-5 korda aastas, et erinevate kollektiividega koostööd teha ning rikastada kohalikku kultuurielu. VOPil ei ole kindlat tegutsemispaika, vaid eesmärk on külastada erinevaid Eestimaa nurki ning tuua puhkpillimuusika kultuuri oma liikmete kodukohtadesse. VOP ei tegutse ka ühegi organisatsiooni osana. Orkestri sündmusi korraldab seitsmeliikmeline toimkond, kes tegutseb selle nimel, et leida 94-liikmelisele kollektiivile uut ja arendavat repertuaari, mille abil parendada puhkpillimuusika õpet ning korraldada dirigentidele ja orkestrijuhtidele kasulikke koolitusi (VOP arengukava 2024-2029).

1.3 Puhkpilliorkestrite ja puhkpillimängijate väljundid

Eestis on olnud puhkpilliorkestritel läbi aegade erinevad rollid kanda. Väiksemad puhkpillikoosseisud ei ole võõras nähtus inimeste raskematel hetkedel ehk kui lähedane vajab väarikat ärasaatmist. Puhkpilliorkestrid on olnud saatjaks paraadidel, meeolumuusika loomiseks tantsuõhtutel, ballidel ning pidustustel. Puhkpill, eelkõige vaskpuhkpill, on välimängudel vastupidavam kui puupuhkpill, mistõttu võib talvistel väliparaadidel kohata rohkem erinevaid vaskpuhkpilli koosseise.

Üldiselt on iga kollektiivi enda otsus, milliseid projekte ellu viiakse ning sageli sõltub see ka kollektiivi asukohast, suhetest kohaliku omavalitsusega ning esinemisvõimalustest oma kodukohas. Näiteks olen ise tegelenud puhkpillimuusikaga üle 10 aasta ning osalenud erinevate kollektiivide projektides. Aastate jooksul olen saanud üles astuda nii balli- kui tantsuõhtutel, koolide aktustel, riigipühade tähistamisel, projektorkestri kontsertidel ning muudel kontsertidel. Iga projekt on olnud minu jaoks põnev ning väljakutseid täis, iga dirigent on erinev ning iga lugu vajab erilist tähelepanu. Järgnevalt kirjeldan puhkpilliorkestrite jaoks olulise tähendusega sündmuseid ning projekte.

1.3.1 Laulupeod

Orkestrid on esindatud olnud ka Eesti suurimal muusikapeol, laulupeol. Puhkpilliorkestrid on oluliseks osaks laulupidude rongkäikudest ning aina enam säravad puhkpillid mitmekülgse repertuaariga ka laulupeo kontsertidel. Kõikidel laulu- ja tantsupeol osalevatel kollektiividel on võimalik Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse toetusprogrammi kaudu omale toetust taotleda. “Toetuse andmise eesmärk on tagada UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja kantud laulu- ja tantsupidude traditsiooni kestmine ja arendada laulu- ja tantsupeo liikumises osalevate kollektiivide tegevust kvalifitseeritud juhendaja ja püsiva organisatsiooni toetamise kaudu” (ELT SA). Esimesel üldlaulupeol Tartus, aastal 1869, osales kõigest 56 puhkpillimuusikut 5 pasunakoorist. Esimesel laulupeol täitsid orkestrid ainult tseremoniaalseid ülesandeid, järgnevatel osalesid ka kontsertidel (Soosõrv 2019). 1879. aastal toimunud 2. laulupeol osales pillimängijaid juba rohkem: 202 muusikut 18 pasunakoorist. Viimasest, 2019. aastal toimunud XVII üldlaulupeost võttis osa 1020 kollektiivi 33 183 laulja, orkestrandi ja juhendajaga. XIII noortepeol osales 2023. aastal korraldajate andmeil 778 kollektiivi 23

139 koorilaulja ja orkestrandiga (ELT SA). Laulupeo Sihtasutuse esindajatega e-maili kaudu suheldes sain teada, et nende hulgas oli kokku 49 puhkpillikollektiivi. Käesoleva aasta 18. märtsi seisuga on 2025. aastal toimuva üldlaulupeole registreerunud 60 puhkpillikollektiivi üle Eesti (ELT SA esindaja). Peol kõlab puhkpilliorkestrite esituses viis teost: uudisteosed Tauno Aintsilt ning Tõnis Kõrvitsalt, uus teos noorelt heliloojalt Riho Esko Maimetsalt ning kaks uue seadega pala, neist üks Eduard Tammelt (arr. Riivo Jõgi) ja teine Rein Rannapilt (arr. Peeter Saan). Põhjuseks, miks üldlaulupeole rohkem kollektiive registreerunud on, on lihtne: noortelaulupeol esineda sooviv orkester peab vastama rohkematele registreerimis kriteeriumitele. 2023. aastal toimunud noorte laulu- ja tantsupeol esitati puhkpilliorkestritele järgmised nõuded: “Puhkpilliorkestri liiki on oodatud: koolide ja ülikoolide orkestrid; puhkpilliorkestrid, mille liikmete keskmine vanus ei ületa 29 aastat (2.07.2023 seisuga). Orkestris peab olema vähemalt 8 mängijat” (ELT SA). Üldlaulupeol osalemiseks kehtib kollektiividele kõigest kaks nõuet: puhkpilliorkestris peab olema vähemalt 8 mängijat. Kollektiiv peab iseseisvalt ette mängima (ELT SA).

1.3.2 Projektid noortele puhkpillimuusikutele

Järjest rohkem orkestrijuhete ning puhkpillimuusika eestvedajaid mõtlevad puhkpilliorkestrantide järelkasvule. Et noori muusikuid motiveerida ning innustada harjutama ning et vanad austatud muusikud ikka meeles püsiks, korraldatakse erinevaid konkursse ja üritusi. 2023. aastal toimus Eesti trompetisti ja dirigendi Helmut Orusaare 100. sünniaastapäevale pühendatud noorteorkestrite konkurs. Konkursi eesmärgiks oli tuua noored puhkpillimängu juurde ja toetada noorteorkestrite tegevust üle Eesti (Eesti Muusikakoolide Liit). Konkurssi viis ellu korraldustoimkond koosseisus Karl Abro⁵, Aigar Kostabi, Urmas Himma, Bert Langeler, Meelika Välimäe, Ülle Välimäe ning Tõnu Soosõrv koostöös MTÜ Eesti Rahvamajade Ühinguga.

Teise näitena noortele suunatud ettevõtmistest toon välja projektitoetusprogrammi “Noor Instrumentalist.” Noor Instrumentalist on Haridus- ja Teadusministeeriumi finantseeritav Eesti Muusikakoolide Liidu toetusprogramm projektide elluviimiseks, mis panustavad laste muusikaharidusse. Meetme kaudu toetatakse meistiklasside, õppelaagrite,

⁵ Minu tänusõnad Karlile, kes projekti korraldusest lähemalt rääkis.

festivalide, konkursside korraldamist, metoodiliste õppevahendite väljaandmist ja muid muusikalist huviharidust toetavaid ja arendavaid tegevusi pilliõppe valdkonnas (Eesti Muusikakoolide Liit). On igati teretulnud, et aastast 2019 sellise toetusprogrammiga tegeletakse. Noorte kaasamine varakult võib mängida suurt rolli ka tulevikus puhkpilliorkestritesse uute mängijate leidmisel.

1.3.3 Kodumaised ja rahvusvahelised festivalid

Eestis on korraldatud mitmeid erinevaid kodumaiseid ja rahvusvahelisi puhkpillifestivale. Tartus on toimunud aastaid rahvusvaheline puhkpillifestival “Mürtsub pill,” mille eestvedajaks on puhkpilliorkester Tartu, dirigent Margus Kasemaa. Festivalil on osalenud palju erinevaid kollektiive Eestist ning mujalt. Võrus toimub 2024 augustis juba 12. korda Eduard Tamme nimeline Võru puhkpillifestival, kus noortel muusikutel on nädala jooksul võimalik osaleda erinevates meistriclassides ning koosmusitseerida festivaliorkestris (Tamme festival).

Kord aastas toimuvad Nõmme Pasunapäevad, mis leidsid käesoleva aasta märtsis aset juba 19. korda. Sündmus on eelkõige madalate vaskpillide (tromboon, eufoonium, tuuba) mängijatele ning projekti jooksul viiakse ellu erinevad meistriclassi tunnid, ansamblid ja orkestrid (EPÜ).

Nii Euroopas kui mujal maailmas korraldatakse aastaringselt erinevaid rahvusvahelisi projekte, kuhu minnakse osalema ka Eestist. Üks sellistest festivalidest toimub suviti Ungaris, kus mitmel aastal on Eestit esindanud puhkpilliorkester Tartu. Austrias võib juba 26 aastat juulikuus külastada Kesk-Euroopa rahvusvahelist puhkpillifestivali (Schladming-Dachstein). Kreekas on iga-aastaselt võimalik käia osalemas Rahvusvahelisel Noorteorkestrite festivalil, kus 25 aasta jooksul on osalenud paljud kollektiivid üle maailma (IYBF). Eesti kollektiivid ei käi ilmtingimata välismaal konkursside raames, vaid külastatakse ka sõprusorkestreid. Üheskoos viiakse ellu eriilmelisi puhkpilliprojekte ning jagatakse oma kodumaa puhkpillikultuuri ka teistega. Tihtipeale näevad sõprusorkestritega projektid välja nii, et ühel aastal viiakse koostööprojekt ellu ühes riigis, teisel aastal teises. Koostööd tehes on võimalik luua uusi tutvuseid, suurendada oma noodikogu ning õppida ja mängida erinevate dirigentide käe all.

2. TEOORIA: MOTIVATSIOON, ORGANISATSIOON, JUHTIMINE

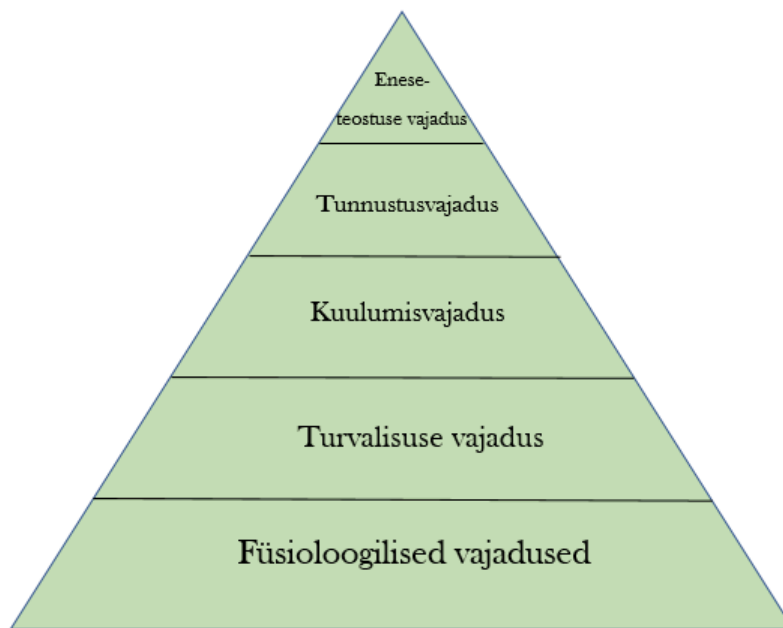
Peatükis “Teooria: motivatsioon, organisatsioon, juhtimine,” teen sissejuhatuse motivatsiooniteooriasse ning annan ülevaate juhtimisstiilidest ning organisatsioonikäitumisest. Ühtlasi toon esile teooria seosed orkestrite kontekstis.

2.1 Orkestrandi motivatsioon

Üheks osaks minu magistritöös on uurida, millised tegurid motiveerivad orkestrante muusikakollektiivi tegevuses osalema ning millised tegurid takistavad seda tegemast. Fred Saul on kirjutanud motivatsioonist tööelu blogis nii: “Motivatsioonil pole tänase päevanigi selget definitsiooni, kuid kõige üldisemaks mõiste kirjelduseks on, et motivatsioon on teotahe, jõud, mis meid edasi liikuma paneb” (Saul 2017). Motivatsiooni organisatsioonikäitumise kontekstis käsitlenud Ian Brooks leiab: “Üldjoontes võib motivatsiooni käsitleda kui inimese jõupingutuste püsivust ja eesmärki. Lihtsamalt öeldes: motivatsioon on teotahe” (Brooks 2008, lk 64). Brooks järgi “saab enamikku motivatsioonimudeleid ja -käsitlusi pidada sisu- või protsessiteooriate hulka kuuluvateks” (Brooks 2008 lk 65). Sisuteooriad püüavad kindlaks teha mõjureid, mis panevad inimese tegutsema ehk mis inimest motiveerib. Protsessiteooriad huvituvad sellest, kuidas teatud hulk isiksuslikke tegureid koos toimivad ning inimese käitumist mõjutavad (Brooks 2008 lk 65). Sisuteooria eestvedajatest võiks esile tuua kahefaktoriteooria rajaja Frederick Herzbergi, vajaduste hierarhia lähenemise arendajad Abraham Maslow ja Clayton Alderfer ning saavutusvajaduste teooria teerajaja David McClelland. Protsessiteooria arendajatest tooksin välja Victor Vroomi, Lyman Porteri, Edward Lawleri ja Edwin A. Locke (Brooks 2008, lk 66). “Lisaks on motivatsiooniteooriaid välja arendatud ka biheivioristlikust käsitlusest lähtudes /---/. Samuti leiame motivatsiooniteooriaid kognitiivse käsitluse raames /---/” (Brooks 2008, lk 66).

Olen arvamusel, et kõige parem viis orkestri tegevust hinnata, on Maslow’ vajaduste hierarhia näitel. Abraham Maslow’, humanistliku psühholoogia rajaja, vajaduste hierarhia järgi eristatakse viit põhivajaduste taset (McLeod 2024), lk 1) füsioloogilised vajadused, 2) turvalisuse vajadus, 3) armastuse- ja kuulumise vajadus, 4) tunnustusvajadus, 5) eneseteostuse vajadus. Maslow’ teooria järgi kasvavad inimese vajadused hierarhiliselt alt

üles ning kõrgema taseme vajadused ei teki enne, kui madalama taseme vajadused on rahuldatud (Brooks 2008 lk 72). Maslow' vajaduste hierarhiast lähtudes on arendatud Alderferi mudel, mis jaguneb kolme kategooriasse: 1) eksistents, 2) seotus, 3) kasv (Brooks 2008 lk 74). Ehkki seda on vahest lihtsam mõista, eelistan jääda Maslow' üksikasjalikumate teooria juurde.

Joonis 1. Maslow' vajaduste hierarhia põhjal koostatud motivatsioonipüramiid. Koostas: Kerstin Kingo

Kui paigutada orkestris tegutsemine Maslow' püramiidi (Joonis 1), siis saame vaatlust alustada kolmandast tasemest. Maslow' vajaduste hierarhia kolmandal astmel on kuuluvusvajadus. Orkestris koos teiste inimestega muusika loomine on hea võimalus samade huvidega inimestel kokku koguneda ja teha midagi, mis neile meeldib. Ühine huvi muusika vastu aitab leida rohkem mõttekaaslasi. Siinkohal on huvitav tsiteerida 1937. aastal avaldatud puhkpillimängu käsiraamatut (Vaks 1937), kus puhkpillimängijaile vajalike isikuomadustena on välja toodud hea muusikaline kuulmine ja mälu, võimekus taluda otsekohest, püsivus ning hea tervis. Selleski teoses juhitakse tähelepanu musitseerimise sotsiaalsusele: "Inimesele kui seltskondlikule olendile on oluline muusika loomise ja nautimise juures ka sotsialiseerumine" (Vaks 1937, lk 12).

Maslow' vajaduste hierarhia neljandaks astmeks on tunnustusvajadus. Orkestri tasandil saab seda kirjeldada näiteks eduka esinemisega, mis viib edasi viimasele ehk

eneseteostuse tasandile, kus muusik soovib arendada oma võimeid. Samuti saaks välja tuua orkestri korraldajad, kes ei pruugi alati avalikkuse ees särada. Suure töö tulemusena valminud kontsert ning saadav positiivne tagasiside aitavad kaasa korraldaja tunnustusvajaduse rahuldamisele.

Muusika, mida loob orkester, on hea mõjuga vaimsele tervisele. Inglise Kuninglik Filharmooniaorkester tegi 2020. aastal muusikute hulgas uuringu, mille käigus selgus, et 35% vastanutest leidis orkestrimuusika rahustava toimega olevat. 18% vastanutest väitis, et orkestrimuusika aitas tuju tõsta *covidi* pandeemia ajal (Psychreg 2020).

Lisaks muusika kuulamisele on avastatud, et pillimängu õppimisel on positiivsed pikaajalised mõjud ajule. Perelmani meditsiinikooli neuroteaduse juht John Dani on öelnud: "Pillimäng kaasab kõik suuremad närvikeskused ajus. Näiteks viulimäng, mis, nagu paljudki teised instrumendid, vajab, et parem käsi tegutseks vasakust käest erinevalt, kasutab perifeerset närvisüsteemi, mis kontrollib sõrmede liikumist, niisamuti ka peenmotoorikat. Aju täidesaatev funktsioon, mis kavandab ja langetab otsuseid,- tuleb mängu siis, kui muusik mängib pala ühte osa, kuid hoiab fookuse järgmisel osal" (Sapega 2017).

Maslow' vajaduste püramiidi kõrval leidub mitmeid teisi motivatsioonikäsitlusi nagu näiteks enesemääratlemise teooria, mille põhjal saab motivatsiooni liigitada kaheks: sisemiseks ja välimiseks. Enesemääratlemise teooria töötasid välja professorid Edward L. Deci ja Richard M. Ryan Rochesteri ülikoolist. "Erinevalt teistest motivatsiooniteooriatest läheb enesemääratlemise teooria kaugemale lihtsalt keskendumisest emotsionaalsetele, sotsiaalsetele või kognitiivsetele teguritele, mis mõjutavad motivatsiooni ning keskendub selle asemel indiviidi suhtlusele keskkonnaga ja nende vastasmõjude mõjule" (Sanguinetti 2024). Eero Kalmi väitel on sisemine motivatsioon inimese enda tahe midagi teha või saavutada. Sisemise motivatsiooni puhul puuduvad välised mõjufaktorid ning see vastab väitele: ma tahan seda teha. Väline motivatsioon tuleb väliste mõjutustegurite kaudu ning vastab väitele: ma pean seda tegema. Väline motivatsioon ei pruugi tulla ainult käsuna kõrgemalt võimult, vaid võib tulla ka tahtest midagi teha, kui ka tegemisrõõm ise on kadunud (Kalm 2011).

Mis kaotab motivatsiooni? Üldjuhul kaob motivatsioon, kui kaob huvi tegevuse vastu. Ehk kui sisemine motivatsioon vahetub välise motivatsiooni vastu. Selleks, et motivatsioon ei

kaoks, tuleb olla teadlik, kas midagi tehakse, sest seda tahetakse teha või sest seda peab tegema (Kalm 2011).

2.2 Orkester kui organisatsioon

Organisatsioon on inimgrupp, mis töötab ühiste eesmärkide saavutamise nimel. Organisatsiooniks võib olla ükskõik milline asutus või ettevõtte (Alas 2001, lk 8). Ruth Alas on raamatus "Personalijuhtimine" kirjeldanud organisatsiooni tekkimise põhjust järgnevalt: "Inimeste koondumise organisatsioonidesse tingivad sotsiaalsed ja materiaalsed põhjused. Kuna ühe inimese vaimsetest ja füüsilistest võimetest alati eesmärgi saavutamiseks ning väliskeskkonna poolt seatud takistuste ületamiseks ei piisa, vajatakse sageli paljude inimeste koostööd" (Alas 2001, lk 9). Kuigi amatöörorkestrites ei ole muusikud ja dirigent omavahel seotud rahaliste sidemete läbi, tegutsetakse siiski ühiste eesmärkide nimel, kõige üldisemalt selleks, et esitada meeldivat muusikat ning viia ellu edukaid projekte.

Edukas organisatsioon on selline, mis on suunatud pidevale arengule ning on loov ja avatud uuendustele ning muudatustele. Lisaks arvestab edukas organisatsioon väliskeskkonnaga ning teeb muudatusi ja uuendusi siis, kui väliskeskkond neid aktsepteerib (Alas 2008, lk 8). Organisatsiooni loomisega käib kaasas organisatsiooni kultuuri kujunemine, mis E. Scheini definitsiooni kohaselt kõlab järgnevalt: "Organisatsiooni kultuur on peamised tõekspidamised, mis on organisatsioonil kujunenud suhetes väliskeskkonnaga ja sisemises koostegutsemise käigus" (Alas 2008, lk 43). Ruth Alas väidab, et uurimuste kohaselt pole üht ja parimat organisatsioonikultuuri, vaid optimaalseks peetakse kultuuri, mis kõige paremini toetab firma või allüksuse missiooni ja strateegiat. Organisatsioonikultuuri uuringud näitavad, et kui indiviidi ja organisatsiooni väärtused langevad kokku, siis on töötaja organisatsiooni eesmärkide saavutamise nimel pühendunud ning saavutab paremaid tulemusi (Alas 2008, lk 43-45).

Orkestrite tasandil rääkides oleks seega edukas orkestrikultuur selline, kus muusikute ja dirigentide nägemused langevad kokku ning orkestrant on rahul kollektiivi juhi ettepanekute ja valikutega. Lisaks arvestatakse muusiku arvamustega ning muusik on tulemustele, sh. muusikalisele arengule suunatud.

2.3 Orkestrite juhtimine

Sõltuvalt orkestrist, võib kollektiiviti esile tulla erinevaid viise orkestri tegevuse juhtimiseks ning planeerimiseks, mistõttu püüan järgnevas alapeatükis teha sissejuhatuse juhtimisstiilidesse ning juhtidele omastesse iseloomuomadustesse. Personalijuhtimise mõttes võib juhiks “pidada iga inimest, kellel on vähemalt üks alluv” (Alas 2001, lk 12). Juhtimise funktsioonidena on kõige sagedamini välja toodud neli tegevust: planeerimine, organiseerimine, eestvedamine ja kontrollimine (Alas 2001, lk 12). Juhtimistasandite järgi jagunevad juhid kolme kategooriasse: 1) tippjuhid; 2) keskastmejuhid; 3) esmastasandi juhid (Alas 2001, lk 13). Juhtimisvaldkondade järgi jagunevad juhid järgmiselt: 1) finantsjuhid; 2) turundusjuhid; 3) personalijuhid; 4) operatsioonide juhid; 5) administratiivjuhid; 6) muud juhid (Alas 2001, lk 13). Orkestrites on juhiks üldjuhul dirigent. Orkestrijuhit ei piirdu tihtipeale ainult esitatava repertuaari osas valikute tegemisega ja orkestri dirigeerimisega, vaid ta vastutab ka kogu orkestri toimimise eest. Ruth Alase juhikirjelduste kohaselt seaksin dirigendi rolli finants-, operatsioonide- ja administratiivjuhi rollidega. Paljudel kollektiividel ei ole eraldi korraldajat, kes haldaks orkestri finantsressursse, mistõttu vastutab just dirigent finantsarvestuse ja investeringute eest. Operatsioonide juhina vastutab dirigent orkestri eesmärkide seadmise eest. Eesmärkideks ning nn “organisatsiooni toodanguteks ja teenusteks” (Alas 2001, lk 13) võivad orkestri kontekstis olla korraldatavad projektid ja esitatav repertuaar. Administratiivjuhina tagab orkestrijuhit, et kõik protsessid töötavad, orkestri tegevus on sujuv ning kollektiivil on piisavalt väljundeid.

Organisatsioon koosneb erinevatest funktsioonidest, et saavutada organisatsiooni eesmärgi. Organisatsiooni funktsioonideks on nt indiviidi rolli määratlemine, mille käigus selgitatakse välja töötaja positsioon ja suhted teiste töötajatega; vastutuse määramine, aitab töötajal selgitada välja, milliseid tulemusi temalt oodatakse; koordineerimine aitab tagada õige tööjaotuse. Seda selleks, et osakondade omavaheline koostöö sujaks; spetsialiseerumine organisatsiooni funktsioonina tähendab seda, et teatud ülesande osi täidavad kvalifitseeritud inimesed; tõhus inimressursi kasutamine tagab ettevõtte edu juhul kui inimressursse kasutatakse maksimaalselt ära (Unacademy 2023). Juhtimise eristamise muudest organisatsiooni funktsioonidest loojaks on Henri Fayol, kelle arvates peaks juht:

“ 1) plaanima ja ette nägema⁶; 2) organiseerima; 3) koordineerima⁷; 4) jagama korraldusi⁸ ning 5) kontrollima⁹ (Brooks 2008, lk 169). Orkestrites lasub selline roll kollektiivi dirigentidel.

Brooks on kirjeldanud raamatus “Organisatsioonikäitumine. Üksikisik, rühm ja organisatsioon” mõistet “eestvedaja,” mis definitsiooni kohaselt kõlab järgmiselt: “eestvedaja soovib kaastöötajaid mõjutada ja olla neile teejuht teatud eesmärkide saavutamisel; eestvedaja soovib panna kaastöötajad endale järgnema” (Brooks 2008, lk 172). Orkestri eestvedaja võib olla samuti muusik, kes suudab mõttekaaslasli mõjutada innustamise ja emotsionaalse lähenemisega (Brooks 2008, lk 173). Juhtimisel ja eestvedamisel on võimalik teha vahet, keerulisem on aega otsustada, kas inimene on juht või eestvedaja (Brooks 2008, lk 195).

Juhtimisstiilidel ehk raamistikel on võimalik teha vahet iseloomulike tegevuste põhiselt. Õige juhtimisstiili valik mängib olulist rolli organisatsiooni tõhususes. Brooks on oma teoses välja toonud Fisheri ja Torberti seisukoha, mille kohaselt jagunevad juhid kuue raamistiku vahel (Brooks 2008, lk 185). Need kuus raamistikku hõlmavad järgmisi käitumisviise: 1) oportunistlik¹⁰; 2) diplomaatiline¹¹; 3) tehniline¹²; 4) saavutustele orienteeritud¹³; 5) strateegiline¹⁴ ja 6) võlur¹⁵ (Brooks 2008, lk 185). Nii organisatsioonis kui orkestris on oluline, et juht valib õige juhtimisstiili, sest kui ootused juhtimisstiilile ei lähe juhi ja alluvate vahel kokku, võivad konfliktid vältimatuks osutuda (Brooks 2008, lk 194). Konfliktiks võib olla nii inimestevaheline kui allüksustevaheline vastuolu. Konflikti tunnus on see, et konflikti ühe osapoole tegutsemine takistab teiste eesmärke saavutamast (Alas 1997, lk 129).

⁶ Valmistama ette toimingud, mis aitaks organisatsioonil saavutada oma eesmärke (Brooks 2008, lk 169).

⁷ Tagama ressursse, tegevuse ja väljundite koordineerituse, et saavutada soovitud eesmärgid (Brooks 2008, lk 169).

⁸ Andma juhised töötajatele (Brooks 2008, lk 169).

⁹ Tagama, et töötatakse vastavalt väljatöötatud plaanidele, täidetakse korraldusi /---/(Brooks 2008, lk 169).

¹⁰ Iseloomulikud tegevused: lühiajaline keskendumine konkreetsele küsimusele; manipuleeriv, petlik, vaenulik; ei võta kuulda tagasisidet, süüdistab teisi; kahtlased eetilised standardid (Brooks 2008, lk 186).

¹¹ Iseloomulikud tegevused: väldib konflikti, hoiab reputatsiooni; konformistlik, tegutseb nagu ette nähtud; oluline on kuulumine, staatus ja lojaalsus rühma vastu (Brooks 2008, lk 186).

¹² Iseloomulikud tegevused: probleemide lahendamise, loogika; enesekriitiline, dogmaatiline; tähtis on tõhusus ja perfektsus (Brooks 2008, lk 186).

¹³ Iseloomulikud tegevused: pikaajalised eesmärgid, peab end algatajaks; tahab saada tagasisidet, kahepoolne suhtlus; tunneb end süüdi kui tekib standarditest kõrvalekalle (Brooks 2008, lk 186).

¹⁴ Iseloomulikud tegevused: loovad lahendused konfliktidele; otsustusvõimeline; orienteeritud protsessile ja tulemustele; relativistlik; mõistab erinevaid maailmavaateid ja raamistike (Brooks 2008, lk 186).

¹⁵ Iseloomulikud tegevused: soovib osaleda ajaloolistes ja spirituaalsetes muudatustes; hindab olukordi ümber, lepib vastandeid; uurib toimuvat; näeb aega sümbolistliku ja metafoorilisena (Brooks 2008, lk 186).

Antud töös püüan leida seoseid orkestrantide motivatsiooni ning juhtimise vahel. Usun, et kollektiiviti tuleb esile erinevaid juhtimisstiile ning orkestrikultuuri, mistõttu on oluline mõista teooriat ning seda, mismoodi organisatsioon (orkester) peaks tegutsema ning kas ootused vastavad ka reaalsusele.

3. KVALITATIIVNE UURIMUS

Kolmandas peatükis toon esile kvalitatiivse uurimuse analüüsi tulemused. Kolmandas peatükis on välja toodud uuritavate orkestrite dirigentide arvamused ning orkestrite sarnasused-erinevused.

3.1. Kvalitatiivne uurimus - intervjuude analüüs

Kvalitatiivse uurimuse viisin läbi nii individuaal- kui ka paariintervjuud (Lepik jt, 2014). Individuaalselt intervjuueerisin kahte Avinurme puhkpilliorkestri dirigenti ning paariintervjuu toimus Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkestri esindajatega. Intervjuueeritavad olid: Daniel Hinno ja Verner Mölder (Avinurme PO) ning Aigar Kostabi ja Riho Sild (Tallinna Tuletõrjeühingu PO). Intervjuud toimusid 2024. aasta 10. jaanuaril, 17. jaanuaril ning 10. märtsil. Intervjuud viisin läbi kohtudes dirigentidega nende tegutsemispaikades (v.a Daniel Hinnoga, kellega pidasin intervjuu Tallinnas). Individuaalintervjuude läbiviimine kestis keskel läbi 35 minutit, paariintervjuu kestis kokku tund aega. Intervjuud salvestasin õppeesmärkidel ning litereerisin intervjuu olulisemad kohad. Magistritöö kaitsmise järgselt intervjuude salvestused kustutatakse.

Intervjuude eesmärgiks oli saada ülevaade väikese piirkonna orkestri ja Eesti mõistes suurlinna orkestri tegevustest ning leida nende tegevustes sarnasusi ning erinevusi. Lisaks soovisin selgitada välja, kuidas orkestrite töö on korraldatud ning kuidas tänases kultuuriruumis hakkama saadakse. Et magistritöö eesmärgiks on välja selgitada puhkpilliorkestrantide motivatsiooni mõju puhkpilliorkestrite tegevusele, on intervjuuküsimused koostatud ja järjestatud nii, et oleks võimalik eelnimetatud teemal seoseid, järeldusi ja kokkuvõtteid teha. Intervjuu küsimused on välja toodud käesoleva magistritöö lisa 2.

3.2 Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkester

Tallinna Tuletõrjeühingu PO sai alguse pritsumeeste eestvedamisel 6.04.1884, kui vastvalminud tuletõrjemajja koguneti esimesele koosolekule. Mõte oma orkester luua sündis, kui tähistati Tallinna Vabatahtliku Tuletõrjeseltsi (Tallinna Tuletõrje Ühingu) 20. aastapäeva ning külas oli Riia Tuletõrjeorkester (Roohein 2009, lk 1). Kuigi esmalt käidi mängimas tuletõrjeseltsi pidustustel, siis hilisemalt lisandusid paraadid, esinemised restoranides ning näitustel (Roohein 2009, lk 1). 1954. aastast algas tänase Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkestri tõusuperiood. Helmut Orusaare juhtimisel võeti orkestriproovide alguses aega soojendusmänguks, mis esmalt tekitas pahameelt, kuid hiljem kasvatas muusikutes distsipliini ja tõstis ka kollektiivi taset. Orkester esines tihti tantsuõhtutel, korraldas kontserte ning lindistas lugusid ka raadios (Roohein 2009, lk 10). Orkestril on olnud läbi aastate palju dirigente, alustades K. Vessely'st (eesnimi teadmata), lõpetades praeguste dirigentide Riho Silla ja Aigar Kostabiga.

Orkestri suurimateks, ka rahalisteks toetajateks on Tallinna Tuletõrjeühing ning Päästeamet. Orkester teenib oma tulu esinemiste pealt ning lisaks on orkestril liikmemaks. Orkestris tegutseb juhatus, kes rahaasjadel silma peal hoiab ning projektide elluviimist teostada aitavad (Intervjuu, 17. jaanuar 2024).

3.2.1 Intervjueeritavate orkestrijuhude taust ning seos orkestriga

Eelnevalt ettevõtjana tegutsenud ja täna müügimehe ametit pidav Riho Sild on puhkpilliorkestri dirigendi rollis aastast 2017. Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkestri ette sattus ta läbi orkestri juhatuse korraldatud konkursi, mis toimus 2016 aastal ning mille raames tuli tal korraldada kaks kontserti. Igapäevaselt puhkpilliõpetajana tegutsev Aigar Kostabi on orkestri ees seisnud 12 aastat. Ehkki Aigar ise konkursile ei plaaninud kandideerida, juhtus nii, et teise vooru kutse temani ikkagi jõudis. (Intervjuu, 17. jaanuar 2024).

3.2.2 Orkester täna

2023/2024 hooajal on kollektiivis keskeltläbi 43 muusikut. Veel umbes 4 aastat tagasi oli kollektiivis mängijaid 35 (Intervjuu, 17. jaanuar 2024). "Järgneva viie aasta eesmärgiks on kõikide pillirühmade täitmine. Hetkel on mõnes rühmas muusikuid vähem, teises rohkem.

Eelkõige sooviks, et klarnetimängijaid juurde tuleks ning saksofoniste. Soovime, et igas pillirühmas säiliks tasakaal ning kõik hääled oleks kaetud” (Intervjuu, 17. jaanuar 2024).

Pillirühmade täitumisele võiks aidata kaasa koostöö muusikakoolidega. Uurisin intervjuu ajal, kas orkester teeb koostööd muusikakoolidega. Aus vastus tuli, et koostööd ei tehta. Erandiks on Nõmme muusikakool, kus Aigar ise töötab ning aeg-ajalt ka noori muusikuid kollektiiviga liituma kutsub. “Vahel tekib see moment, kus orkestris on kõik pillirühmad kaetud ja siis ma ei tee õpilaste seas nii palju reklaami. Tegelikult aga peaks järjepidevalt suunama neid muusikakooli lõpetajaid mängima, “ arvas Aigar Kostabi.

Orkestri repertuaar jaguneb neljaks suuremaks rühmaks: kontsertmuusika, marsimuusika, suvemuusika ning jõulumuusika. “Eks see on alati niimoodi, et kui on kaks dirigenti, see on hea et on, toimub üksteise täiendamine nii repertuaaris kui orkestrantide jaoks. Erinevad lähenemisviisid ja repertuaar – täiendavad” (Aigar Kostabi 2024). Dirigentide eelistus on esitada rohkem suurvorme ning kontsertmuusikat ning kindlasti tuua rohkem esile Eesti muusikat ja klassikalist muusikat (Intervjuu, 17. jaanuar 2024). Muusikuna ise näen, et orkestril on repertuaari ja potentsiaali, et tuua tagasi tantsuõhtud elava puhkpillimuusika saatel.

Kui rääkida dirigentide ootustest orkestrantidele, siis selgus vestluse käigus, et dirigentidel on suur soov jätkata kevadiste väljasõitude ning sünnipäevade tähistamisega. “Väljasõidud ning tähtpäevade tähistamised ühendavad muusikuid ja tekitavad ühtekuuluvustunnet, mis on oluline orkestriliikmete motiveerimisel” (Intervjuu, 17. jaanuar 2024). Maslow’ vajaduste hierarhiast lähtudes (joonis 1), on inimestel kuulumisvajadus ehk soov viibida kogukonnas, kus tegutsevad sarnaste maailmavaadetega inimesed. Organiseerides väljasõite ning pidades tähtpäevi meeles, tagavad dirigendid orkestrantidele võimalusi koosviibimiseks. “Orkestrist käib tihti palju inimesi läbi, sest otsitakse eri rühmadesse juurde, aga mängijad ei pruugi pikaks ajaks jääda. See tuleneb generatsioonide erinevustest” (Intervjuu, 17. jaanuar 2024). Avaldan siinkohal lootust, et põlvkonnad tulevad kokku ning saavad orkestris omavahel hästi läbi ning täiendatakse üksteise teadmiseid.

3.2.3 Orkestri finantsiline toimetulek

Nagu eelnevalt öeldud, siis orkester teenib omatulu, millega kollektiiv oma tegevust osaliselt finantseerib. Kord aastas taotletakse Tallinna linnalt tegevustoetust, kuid suurem osa rahastusest tuleb Tallinna Tuletõrjeühingult, mis teenib oma vahendid ise ning nende abil hoiab üleval ühingu salkasid, sh. orkestrit. Erinevate projektide rahastamiseks kaasatakse Eesti Kultuurkapitali. Oma panuse annavad ka Päästeamet ning Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, kelle kaudu orkester täiendavat rahalist toetust taotleda saab.

Orkestri rahaasjadel hoiab silma peal juhatus, eesotsas orkestriliikmed Arvi Peetrimägi ning Mart Rauk ning Tuletõrjeühingu poolt Liivi Pregel, kellega kooskõlastatakse kõik orkestri suuri väljaminekuid nõudvad tehingud. Ühtegi otsust ei võta dirigendid ega muusikud vastu üksi, ideed esitatakse juhatusle ning juhatus otsustab koosolekul idee saatuse.

Kuna sündmuste ja üleüldse orkestri töö korraldamisega kaasnevad ka rahalised väljaminekud, siis uurisin dirigentidelt, millised on põhilised kuluread, millega arvestama peab. Vestlusest selgus, et suurimateks kuludeks on dirigentide palgad ning noodid, kontsertide korraldamisel ruumirent. Tuletõrjeühingu puhkpilliorkestril on esinemise jaoks eraldi vormiriietus. Vormiks on must ülikond, mille kuue käistel ja pükste külgedel on punased triibud. Realiikmete vormikuuvel on lõkmed, juhatusle liikmete kuuvel õlakud ning dirigentide kuuvel akselbandid. Peakatteks on must valge kattega Eesti Tuletõrje Liidu mütsimärgiga vormimüts (Roohein 2009, lk 66). Mainin vormiriietust siin peatükis, kuna ka vormiriietuse tellimine on osa orkestri enda kuludest.

Orkestrile rahalise tegutsemistoetuse saamiseks Tallinna linnalt tuleb esitada toetustaotlus, mille vastava asutuse komisjon üle vaatab ning seejärel kas siis positiivse või tagasilükkava otsuse teeb. Uurisin dirigentidelt, kas nemad on märganud kui lihtne või keeruline on projektidele raha taotleda. Riho Sild tõi välja, et taotlus ise ei ole keeruline, kuid hilisem aruandlus on. Näitena toodi välja, et kohati on aruandluses väga detailseid punkte, millest kinni tuleb pidada. "Näiteks orkestrile tarvikuid võid osta - noodipuldi võib, aga käsipulti mitte." Siinkohal pean vajalikuks täpsustada, et mõeldud on tegevustoetust, mitte konkreetset projektitoetust.

Projektitoetuse taotlemine on dirigentide sõnul aga keeruline protsess. “Projektitoetuse küsimine on keeruline, meil oli vahel eraldi projektikirjutaja palgal. Siis oled enam-vähem kindel, et sõnade ja komadega ei eksi ja töö on kindel” (Riho Sild 2024). Näiteks Kulka toetustaotlus on vägagi põhjalik ning toetuse saamiseks peab väga selgelt läbi mõtlema kogu projekti sisu ja eelarve. Taotluse puhul on oluline välja tuua kuhu raha läheb ja kui palju on omafinantseeringut. Lisaks tuleb väga selgelt välja tuua projekti eesmärgid ning korraldamise põhjus. “Praegu ongi suhteliselt ebaõiglane, et osadel on projektikirjutajad, kes kirjutavad perfektselt ja siis on seal dirigent, kes kirjutab ausalt ära, aga see võib olla veidike lühem” ütles Riho Sild. Dirigent näeb, et otsustajad võiksid rohkem jälgida ja eelistada projekti sisu ja eelarvekirjeldust, mitte jälgida kirjutamise kvaliteeti. Igal kollektiivil või korraldajal ei ole võimalik eraldi projektikirjutajat palgata, kuid mõnikord jääb just selgest mõtteedastusest puudu.

3.2.4 Orkestri projektid, turundus ja publik

Dirigentide soov on esitada “ilusat” muusikat, ükskõik, kas tegemist on kergema meeleolumuusikaga või kontsertidel kõlava nõudlikuma repertuaariga. Orkestril on sellel hooajal plaanis (tänapäevaks ka korraldatud) 140. juubeliaasta kontsert. Igal aastal külastatakse ka mõnda sõprusorkestrit või maakonda, kus antakse kontsert. Lisaks toimuvad aasta jooksul tuletõrjeühingu korraldatud projektid, kus on esindatud tuletõrjeorkester. Sellel hooajal toimub ka Eesti muusikaga plaadi salvestamine. Talvel on traditsiooniks korraldada jõulukontsert (Intervjuu, 17. jaanuar 2024).

Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkester reklaamib oma üleastumisi tavaliselt plakatite, sotsiaalmeedia reklaami, Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) tasuta kultuuriteadete ning pereliikmete abil (Intervjuu, 17. jaanuar 2024). Orkestri sündmustel on dirigentide sõnul alati rohkesti külastajaid, millele aitab ilmselt kaasa ka kollektiivi laialdane tuntus. Põhiliselt on kohal omad sugulased ja pereliikmed, kuid on ka neid, kes soovivad saada head kultuurikogemust. Mõned aastad tagasi oli jõulukontserdil Jaani kirikus kohal üle 800 inimese, möödunud aastal küll vähem, kuid saalis oli ikkagi märkimisväärselt palju publikut (Intervjuu, 17. jaanuar 2024). Tihtipeale on puhkpilliorkestrite kontserdid tasuta ning põhjus peitub suure tõenäosusega selles, et puhkpillikontsertide järgi liiga suurt nõudlust ei ole ning selleks, et publik saali saada, on sündmus publikule tasuta. Palju

mõjutab ka inimeste majanduslik olukord: kui raha on vähe, siis eelistatakse kas üldse mitte käia kontsertidel või valida tasuta üritus.

Uurisin intervjuu käigus kui palju on orkestri kontsertidel täiesti uut publikut. Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkestri jõulukontserdi näitel selgub, et uusi nägusid satub kohale rohkelt. Kindlasti mängib rolli see, et jõulude aegu käiakse rohkem kirikus ja igasugused jõulumuusikaga üritused võetakse hästi vastu. Numbrilist hinnangut anda ei ole siiski võimalik, kuna publikult pole küsitud, kas käidi esimest korda kuulamas või ollakse ka varem osaletud.

Reklaami tegemisest rääkides on oluline esile tuua see, kelle jaoks reklaami tehakse, ning valida sobivad kanalid. Kuigi Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkester ei ole oma publiku eelistusi uurinud, on kasutusel võimalikult erinevad meetodid. Vanema generatsiooni inimesed, kes sotsiaalmeediat vähem kasutavad, leiavad info üles plakatitelt ja lehtedest, noorem generatsioon jälgib eelkõige sotsiaalmeedias levivat infot. Sotsiaalmeediahaldur on orkestri metsasarvemängija Priit Viljaste, kelle ülesanne on tagada, et projektidele luuakse *Facebooki* keskkonnas sündmused ning info jõuaks avalikkuse ette. Lisaks edastab tema orkestri kuulutused ERRi kultuuriteadetesse.

3.3 Avinurme puhkpilliorkester

Avinurme mõisavalla puhkpilliorkestrite alguseks loetakse 1879. aastat, kust pärinevad esimesed kirjalikud ülestähendused sealsest puhkpillimängust (MTÜ Avinurme Ajavakk). Avinurme orkestri alged ulatuvad küladesse, Avinurme ise oli 140 aastat tagasi ainult mõne hoonega karjamõis. Vadikülas oli aga koolimaja ja erinevatest metsaküladest sai alguse tänane Avinurme puhkpilliorkester (Intervjuu, 10. märts 2024). Orkestril on olnud palju erinevaid dirigente, tänasel päeval on orkestri eestvedajad Verner Mölder ning abidirigent Daniel Hinno. Dirigendid tõid välja, et tegelikkuses panustavad orkestri tegevustesse kollektiivi kõik liikmed. Eraldi tööjaotust ei ole, kõik aitavad, kus saavad (Intervjuu, 10. jaanuar 2024). Orkestril on oma mänguvorm, milleks on mustad kingad, mustad viigipüksid, valge särk, orkestri lips ning must nahkne vest (Intervjuu, 10. jaanuar 2024).

3.3.1 Intervjueeritavate orkestrijuhitide taust ning seos orkestriga

Igapäevaselt eraettevõtjana tegutsev Verner Mölder on kollektiivi ees seisnud aastast 2007, kui eelmine dirigent Heiki Kalas väga ootamatult suri. Pillimäng on tänaseks jäänud pelgalt hobiks, kuid seos muusikaga on Verneril väga pikk. “Alustasin kunagi Avinurme kooli orkestrist, siis juhatas selline legendaarne dirigent nagu Evald Tamm, tänases Avinurme orkestris on selle toonase kooliorkestri liikmete tuumik. Minu ealised ja natukene vanemad. Teisest-kolmandast klassist hakkasime proovides käima. Kokku oli kolm vanuseastet. Kokku oli umbes 30 mängijat. Algklassid, keskastme poisid ja keskkooli poisid. Sealt hakkasin pillimängu õppima ja mingil hetkel sattusin Rakvere muusikakooli trompetit õppima ja rohkem pillimängu haridust ei ole. Siis tuli paus sisse, vana dirigent jäi vanaks ja lahkus. Hilisemalt kutsuti orkestri ette Heiki Kalas” (Intervjuu, 10. märts 2024).

Daniel Hinno, hetkel veel õpilase rollis olev muusik, on Avinurme orkestriga seotud olnud aastast 2011. Esmalt löökpillirühmas alustanud, seejärel vaskpillimängijate ridades mängimist jätkanud noormees alustas dirigeerimisega aga konkreetsemalt peale seda, kui ta oli VOPi kollektiiviga käinud välisreisil Itaalias ning saanud esimese suurema kogemuse puhkpilliorkestri dirigeerimises (Intervjuu, 10. jaanuar 2024).

3.3.2 Orkester täna

Avinurme puhkpillitraditsiooni uus sajand sai alguse 1999 aastal kui kollektiivi ees alustas tööd ERSO tromboonirühma kontsertmeister Heiki Kalas. Ehkki kollektiivil on pikk ajalugu, võib selle tõusulaineks pidada aega, mil Heiki juhtimise üle võttis (MTÜ Avinurme Ajavakk). Tänapäevaks on kollektiivi nimekirjas alla 20 muusiku, igapäevaselt osaleb neist orkestri tegevuses 10-15 muusikut. Täies koosseisus püütakse kokku saada suurteks kontsertideks. Viimase viie aasta jooksul on muusikute hulk püsinud üsna muutumatu. On väarikamas eas muusikuid, kes on tervislikel põhjustel otsustanud pillimängu lõpetada, ning on üksikuid muusikakooli õpilasi, kes kollektiivis oma orkestriteed alustavad (Intervjuu, 10. jaanuar 2024). Dirigent Verneri sõnul on orkestril omamoodi Avinurme sõprade selts ehk kogukond muusikuid, kes suurematel kontsertidel ja projektides kaasa teevad.

Kohalike piirkonna muusikakoolidega suhtlust ei ole orkester unustanud. Maakohas ei tule muusikakoolidesse nii tihti ja nii palju õpilasi kui vahest linna koolidesse, aga kõik, kes õppima on asunud, püütakse ka orkestrisse kutsuda (Intervjuu, 10. märts 2024).

Orkestri repertuaarist rääkides toovad dirigendid välja, et nende esitatavad lood on lihtsamat laadi, *grade*-süsteemi¹⁶ kohaselt eelkõige 2. ning 3. taseme lood. Esitatakse *flex*¹⁷-seadeid, rahvalikku muusikat, Eesti muusikat. Kord aastas toimuva suurema kontsertprojekti puhul tuleb kavasid rohkem sümfoonilist muusikat. Kui proovides on kohal 5-6 liikmeline koosseis, siis võetakse harjutamiseks ette lood, mida saab 5-6 häälselt esitada. Kuna Avinurme kollektiivis valitseb vaskpuhkpillide ülekaal, tuleb noodimaterjal tihtipeale eraldi ümber seada. Selle jaoks on orkestril tuttavad, kes arranžeringutega abistavad (Intervjuu, 10. märts 2024).

Kuna repertuaarivalik võib muusikutele olla orkestris jätkamise seisukohast määrava tähendusega, siis uurisin dirigentidelt, kas nemad tunnetavad seda, kui palju repertuaarivalik orkestris osalust mõjutab. Verner Mölder uskus, et repertuaarivalik otseselt ei mõjuta. Kui on tekkinud suur virn kataloogilugusid, siis on raske leida selliseid, mis vastaksid meeste võimetele, kuid oleksid nõ mahlased ja mitte liiga rasked. Asjaarmastajatele on keerulisem leida lugusid, mis on mängitavad lihtsalt, aga usutavalt. Orkester on kasutanud palju Inglise Brassi¹⁸ seadeid. Massrepertuaari ehk lugusid, mida esitavad paljud kollektiivid, püüab Avinurme po vältida (Intervjuu, 10. märts 2024). Noorema põlvkonna esindaja Daniel Hinno eelistus oleks esitada rohkem sümfoonilist ning rütmi- ja ladina muusikat. Noorema generatsiooni esindajate jaoks tundub olevat repertuaarivalik väga määrav (Intervjuu, 10. jaanuar 2024).

¹⁶ Repertuaar on jaotatud erinevate raskusastmete järgi, kus 1 tähistab algajatele ja 8 edasijõudnutele mõeldud palasid. Süsteemi eripärad on tingitud asukohast, instrumendist ja isiklikest eelistustest (Huntington Beach School of Music)

¹⁷ *Flex*- seade on mõeldud eelkõige vähendatud pillikoosseisudele, kus ei pruugi olemas olla kõiki pillirühmasid. *Flex (Flexible)* seade puhul on partiid jaotatud nii, et neid saaks mängida iga pillirühm ning lugu saab esitada erinevate koosseisudega. (Sweeney 2021)

¹⁸ Kollektiiv, kus orkester koosneb trompetitest, metsasarvedest, tromboonidest, tuubast ja eufooniumidest (The Smoky Mountain Brass Band).

3.3.3 Orkestri finantsiline toimetulek

Orkestri rahaasjade eest vastutab Verner Mölder. Aastal 2004 loodi Puhkpilliorkester Avinurme MTÜ (MTÜ Avinurme ajavakk), mille alt on võimalik esitada projektitoetus taotluseid KOV-ile ning Kulkale (Intervjuu, 10. märts 2024). MTÜ loomise üheks ajendiks oli ka see, et orkestrantidel olid kasutusel veel nõukogude ajast pärinevad pillid ning aeg oli need välja vahetada. “Sealt [MTÜ loomisest] läks juriidilisse poole pealt teistmoodi hingamine edasi. Meil on 20 aastat olnud nii, et teenime orkestrile omatulu. Aastas toimub 30+ mängu, sellest on tekkinud orkestrikassa, millest oleme saanud noote ja pillide lisatarvikuid, vormiriietust ja muud vajalikku soetada” (Verner Mölder 2024).

Ehkki põhiline tuluallikas on orkestri oma kassa, taotleb kollektiiv igal aastal Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA kaudu rahalist toetust, projektide elluviimiseks esitatakse projekti toetustaotlus Eesti Kultuurkapitalile ning koostööd tehakse MTÜ Peipsi-Alutaguse Koostöökojaga, mille kaudu taotletakse LEADER¹⁹i programmi toetust. Rahalist tuge saadakse ka kohalikult omavalitsuselt (Intervjuu, 10. märts 2024).

Orkestri põhilised kulutused on nootidega seotud. Aeg-ajalt täiendatakse pillihooldusvahendite varusid ning soov on täiendada löökpilliparki. Kuna kollektiivis on muusikuid, kes ei ela piirkonnas, vaid sõidavad kohale kaugemalt, siis on orkester otsustanud oma inimesi ka sõidukulude kompenseerimisega aidata. Kord aastas toimub orkestri enda algatusel suurem kontsert-projekt, mille väljaminekud võivad küündida 2-3 tuhande euron. Põhilised kuluread siinkohal on suure peaproovi korraldamine enne kontserti (muusikud üle Eesti sõidavad kohale) ning kontserdijärgne peolaud. Kontsertprojekti osaks on ka tantsuõhtu, mida saadab tihtipeale tantsumuusikat esitav saatebänd. Kulutusi tuleb ka suviste väljasõitude puhul, mida orkester kord aastas ette võtab (Intervjuu, 10. märts 2024).

Kui uurisin, kas rahalise toetuse taotlemine on ka Avinurme dirigentide arvates keeruline, siis vastuseks tuli, et taotlemine ei ole keeruline. “Me küsime iga aasta tegevustoetust.

¹⁹ Euroopa Liidu ühenduse algatusprogramm. Programmi eesmärk on edendada kohalikku elu maapiirkonnas läbi kohaliku tasandi koostöö, aidates luua kohalikel partnerlustel põhinevaid maaelu arengu strateegiaid (Regionaal- ja Põllumajandusministeerium).

Kirjutame plaani lahti, nt eelmine aasta kirjutasime projekti helitehnika soetamiseks. Pead olema pildis. Ei ole keeruline, summad lihtsalt varieeruvad aastati” (Verner Mölder 2024).

3.3.4 Orkestri projektid, turundus ja publik

Avinurme orkester tegutseb võrreldes Tallinnaga väiksemas kogukonnas, seetõttu on orkester piirkonnas väga hästi tuntud. Abiks on kindlasti ka “pikalt pildis olek” ehk orkester on kaua tegutsenud ning olnud aastast-aastasse ühtmoodi aktiivne. Orkester on alati olnud esindatud erinevatel tähtpäevadel, tänuüritustel, laatadel ja laulupidudel (Intervjuu, 10. märts 2024).

Orkestrite tegevuses on väga oluline hoida häid suhteid erinevate muusikamaastikul tegutsevate inimestega. Eelkõige läbi tutvuste on Avinurme orkestril õnnestunud täita viimase 20 aasta jooksul kõik suve nädalad mõne põneva projektiga.

Kui rääkida orkestrite vahelisest koostööst, siis töid dirigendid välja, et ülearu läbikäimist ei ole. “Kui on ka olnud koostööd, läbi siis tuttava tuttavate või koostöö mõne kooriga. Ülearu ei ole, teiste orkestritega teeme ka läbi isiklike suhete” (Verner Mölder 2024) Küsimuse peale “kas võiks rohkem koostööd teha?” vastas Verner nii: “Eks see ühiskontsert on tore, siis kohalik publik näeb, mis mujal tehakse. Kohalik ei suuda nii palju uut kiiresti ette valmistada. Asjad on juhtunud loomulikul viisil, et peame selles või teises kuus midagi planeerima.”

Publikuga seoses leidsid dirigendid, et põhiliseks külastajaks kontsertidel on abikaasad, perekonnaliikmed ja kohalikud inimesed. Kõige paremini jõuab kontserdi info publikuni läbi suhtluse (Intervjuu, 10. märts 2024). “Reklaamiga on kummaline. Võid panna kuulutusi otsaette, kõige tõhusam on see, kui helistad inimesed läbi ja kutsud. Proovisime ka ajalehtede vahele voldikuid panna jms. Omad mehed aitavad ka kutsuda, kutsudes pereliikmeid ja pere tuttavaid. Isiklikud tutvused loevad! Suur osa väikeses kogukonnas on isiklikul suhtlemisel” (Verner Mölder 2024). Kuigi Avinurme orkestri jaoks näib kõige tõhusamaks reklaamimise viisiks olevat isiklik kutsumine, siis reklaami tehakse ka orkestri *Facebooki* keskkonnas, kus kõikidel huvilistel on võimalik end orkestri tegemistega kursis hoida. “*Facebookis* me müüki ei tee ja teadlikult ekstra klippe ka ei lisa. Mänge tuleb piisavalt. Liiga edev ei ole. Võõraste sulgedega me ei ehi, oleme

tagasihoidlikud ja sisu on olulisem” (Verner Mölder 2024). Kuna kogukond on väike, siis unikaalset ehk täiesti uut publikut satub Avinurme po-d kuulama vähem inimesi.

3.4 Orkestrite sarnasused ja erinevused

Orkestrite suurim erinevus on juhtimisstruktuuris. Tallinna Tuletõrjeühingu puhkpilliorkestril on eraldi kunstilised juhid, finantsjuhtimine ning projektide kirjutamine. Avinurme puhkpilliorkestris korraldavad kollektiivi tegevust kaks orkestri muusikut ning dirigenti. Erinevusi tuleb ette ka kollektiivide muusikute arvus, pillirühmade arvus ning ka mängijate leidmises ja koostöös muusikakoolidega.

Sarnasuste leidmisel oli üks esimestest tähelepanekutest see, et nii Tuletõrjeühingu po ja Avinurme po on tegutsenud juba 140 aastat. Kummalgi kollektiivil on läbi aastate olnud rohkelt dirigente ja eestvedajaid, kes kollektiive tegevuses hoiavad. Mõlema uuritava kollektiivi juhtide intervjuudest selgus, et orkestrid on saanud juhivahetusega seoses nõ. “uue hingamise”: Avinurme, kui orkestrit asus juhtima Heiki Kalas ning Tallinna orkester seoses Helmut Orusaarega. Sellest võib järeldada, et dirigendil on orkestri käekäigu üle suur mõju. Kollektiivid saavad oma sissetuleku läbi KOV-i toetuste, esinemistega teenitud tulust ning projektitoetuste kaudu. Intervjueeritavatest dirigentidest ei tegutse ükski täiskohaga dirigendina, vaid- orkestri juhtimine on hobi või siis lisatöö, mida tehakse omast soovist.

Tallinna Tuletõrjeühingu puhkpilliorkestris on liikmeid keskeltläbi 43, Avinurme puhkpilliorkestris 10-15. TLTÜ po liikmed ei ole ainult Tallinna linnast, vaid on pärit Harju maakonna erinevatest paikadest. Kui 1. jaanuari 2024 seisuga oli Harju maakonnas elanikke 647 174 (Tallinna linnas 461 346) (ELVL), siis Mustvee vallas 5226 (Jõgeva vallas kokku 27 608) (ELVL). Kuna elanike arv Tallinnas ja Avinurmes on niivõrd suure vahega, siis leian, et linnas tegutsevatel kollektiividel võiks olla uute mängijate leidmisel rohkem eeliseid kui väiksematel maakondlikel kollektiividel.

Maakondlikel külakollektiividel on minu hinnangul suurem kogukonnatunnetus kui linnas tegutsevatel orkestritel. Seda kinnitavad ka dirigentide Verner Mölderi ja Daniel Hinno arvamused, kes töid intervjuudes esile, et nende kontserte külastavad tihtipeale ühed ja

samad inimesed, Aigar Kostabi ja Riho Silla intervjuust tuli see-eest esile, et Tallinnas satub kontsertidele rohkem uut publikut. See võib tuleneda taas sellest, et linnas on elanike arv kordades suurem kui maakondades. Avinurme po dirigent Vernerisõnul saadakse kokku ja tehakse koostööd ka orkestrivälisel ajal. Intervjuude käigus tuli esile, et Avinurme orkestri kontserte külastavad peamiselt kohalikud elanikud, sh. pereliikmed, sõbrad, tuttavad, samas kui Tallinnas võib kontsertidel tihedamalt uut publikut näha. Linnades on kultuurielu mitmekülgsem ning inimestel on rohkem väljundeid ja võimalusi. Seetõttu võib linnaorkestrites küll kollektiivis rohkem inimesi olla, kuid võib juhtuda ka see, et muusikud vahetuvad tihedamalt kui maakondlikes kollektiivides.

Intervjuude põhjal saab teha ka tähelepanekuid kollektiivide projektide ning repertuaari osas. Avinurme po on kohalik orkester, mis on pikalt tegutsenud ning mida piirkonna inimesed kõik teavad. Orkestril on aastas rohkelt projekte - peamiselt vabaõhuüritused ja tänuüritused - ning orkestrit kutsutakse palju esinema. Enda algatusel esinemisi on seetõttu vähem, aga need on pikalt ette planeeritud ning suure eelarvega (vähemalt 2000-3000 €). TLTÜ po planeerib samuti oma suuri projekte pikemalt ette ning projektide eelarved on sarnaselt Avinurme orkestrile vähemalt 2000-3000€ (sõltuvalt projektist), kuid Tuletõrjeühingu orkestrit me laatadel või tantsuõhtutel pigem ei kohta. Orkester esineb akadeemilisema rõhuga sündmustel (paraadid, riigipühadel toimuvatel üritustel esinemised, tuletõrjeühingu sündmused).

Orkestritel on erinevat stiili esinemisvormid. Tuletõrjeühingu puhkpilliorkester kannab ühtset vormiriietust, mis esmamuljel tekitab tunde, et orkester esitab tõsisemat kontsertrepertuaari, marsilugusid ning on olemuselt akadeemiline. Sealhulgas võib jääda tunne, et vormiriietes orkester on professionaalsel tasemel tegutsev kollektiiv. Seevastu Avinurme puhkpilliorkestri esinemisriietus on lihtsam, piirdudes sarnaste riietuselementidega. Avinurme orkestri vabam riietusstiil jätab esmamuljel tunde, et orkestri õhkkond on nõ pingevaba ning kollektiiv esitab eelkõige kergemat meeolumuusikat ja pole olemuselt akadeemiline. Koheselt tekib tunne, et kollektiiv ei rõhu professionaalsel tasemel mängule ning keskenduvad kordamineva muusika loomisele.

Orkestrite juhtimisest rääkides torkab silmas, et TLTÜ po-d tegevust juhib juhatus. Orkestri juhatus kannab eelkõige finants- ning administratiivjuhi rolli. Juhatusel liikmed

taotlevad rahastust nii tegevuseks kui ka projektideks, lisaks tegelevad sündmuste organiseerimisega. Dirigentide kanda on kunstilise juhi roll ehk määrata orkestri repertuaar ning töötada kollektiiviga, et repertuaar omandada ja kontsertidel ette kanda. Orkestri sotsiaalmeediahaldur on kollektiivi metsasarvemängija. On selge, et kollektiivis on töökohustused ja vastutused üsna hästi jaotatud. Avinurme puhkpilliorkestri puhul tegeleb kogu korralduse ja haldusega põhimõtteliselt üks inimene. Kuna tegemist on kogukonna orkestriga, kus kõik tunnevad kõiki, siis selline eestvedamisstiil tundub orkestrile sobivat. Siiski tajun suures pildis ohtu sellises juhtimisstiilis, kus kogu orkestri korraldamine on ühe-kahe inimese kanda. Kui ühel hetkel neid eestvedajaid enam pole, siis kes võtab töö üle? Kuidas minnakse edasi? Need on küsimused, millele arvan, et kollektiivijuhid peaksid mõtlema ning enda jaoks ka mingil kujul vastuse sõnastama.

4. KVANTITATIIVNE UURIMUS

Magistritöö neljandas peatükis teen ülevaate kvantitatiivse motivatsiooniuringu tulemustest. Koostan ülevaate orkestrantide taustast ning osalemist soodustavatest ja takistavatest teguritest. Toon esile probleemid Eesti puhkpillimaastikul.

4.1 Puhkpilliorkestrandi motivatsiooniküsitluse analüüs

Käesolevas peatükis käsitlen puhkpilliorkestrantide motivatsiooniuringu tulemusi. Minu uurimuse üheks oluliseks osaks oli välja selgitada puhkpilliorkestrantide motivatsioon orkestrite tegevuses osaleda. Ükski kollektiiv ei saaks toimida ilma oma muusikuteta. Seetõttu koostas in veebiküsimustiku (Lisa 1), et mõista Eesti puhkpilliorkestrantide motivatsiooni ning tahet panustada orkestrite tegevusse.

Küsitlus on koostatud *google forms* keskkonnas ning sellele sai vastata 4. detsembrist 2023 kuni 9. veebruarini 2024. Edastasin küsitluse pisteliselt väljavalitud kollektiividele ning lisasin juurde palve küsitlust levitada. Kollektiive püüdsin valida orkestrite asukoha ja selle järgi, kui pikalt nad on tegutsenud, eelistades kauem tegutsenud kollektiive. Küsitlust jagasin e-maili teel Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkestrile, Väägvere Pasunakoorile, Avinurme Puhkpilliorkestrile, Tartu Ülikooli Akadeemilisele Puhkpilliorkestrile Popsid, Kunda Linnaorkestrile, Rapla Maakonna Noorte Puhkpilliorkestrile ning Vabariiklikule Orkestrijuhude Puhkpilliorkestrile. Lisaks tegin oma isiklikul *Facebooki*-kontol postituse küsitluse lingiga ning edastasin küsitluse ka puhkpilliorkester Tamme *Facebooki* gruppi. Küsitlusele vastasid 42 kollektiivi muusikud. Kui võtta aluseks Statistikaameti andmed, mille kohaselt tegutseb 2023. aasta seisuga Eestis 125 harrastuskollektiivi, siis võiks öelda, et küsitluses osalesid muusikud kolmandikust Eesti puhkpillikollektiividest (STAT, KU 65).

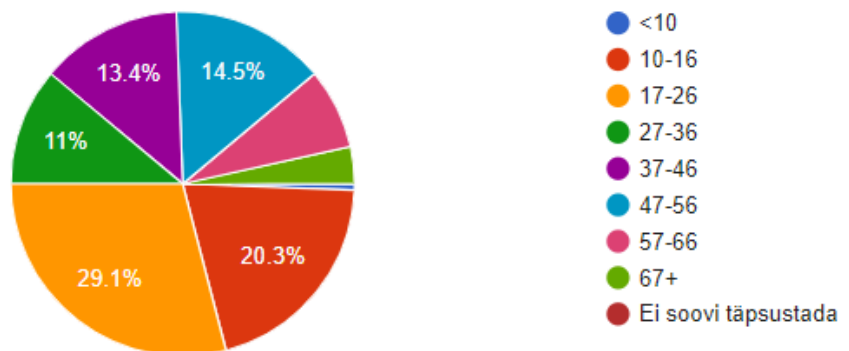
Jagasin infot küsitluse kohta meili teel ning see levis ka suusõnaliselt ja sotsiaalmeedia vahendusel. Minu eesmärk oli jagada küsitlus täiskasvanute kollektiividele, kus võis vähesel hulgal olla ka alaealiseid vastajaid. Selleks, et vältida vanuselist diskrimineerimist, on küsitluses lisatud vastusevariandid <10 ning 10-16. Omal initsiatiivil võtsid mõned lapsed küsitlusele vastata. Teaduseetika huvides jätan kvantitatiivse uurimuse tulemuste

detailsemas analüüsis vanusegruppide <10 ja 10-16 vastused välja. Vanusegruppide <10 ning 10-16 vastused on töös kasutatud joonistele siiski alles jäetud, et kokkuvõtvides järeldustes selgem ülevaade saada.

Küsitlusele vastajate vanusegrupid jagunesid järgnevalt: <10, 10-16, 17-26, 27-36, 37-46, 47-56, 57-66, 67+ ning Ei soovi täpsustada (Joonis 2). Naiste osakaal siinse magistratöö raames läbi viidud küsitluses oli 51,2% (88 naist) ning meeste osakaal 47,7% (82 meest), 1,2% vastanutest ehk 2 inimest oma sugu täpsustada ei soovinud (Joonis 3).

Sinu vanus

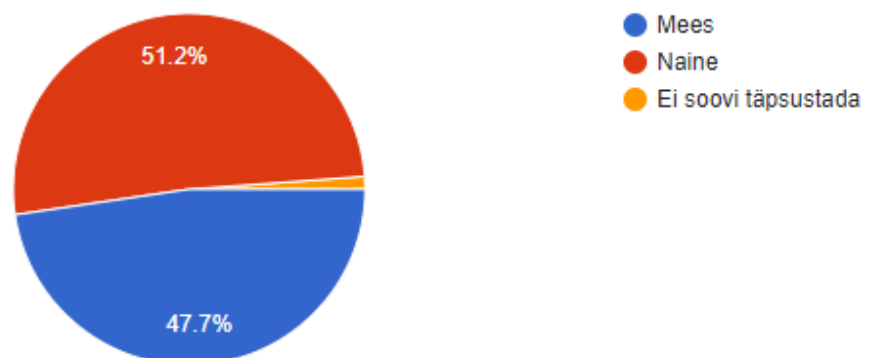
172 responses

Joonis 2. Vastajate vanuseline jagunemine motivatsiooniküsitluse põhjal. Koostas: K. Kingo

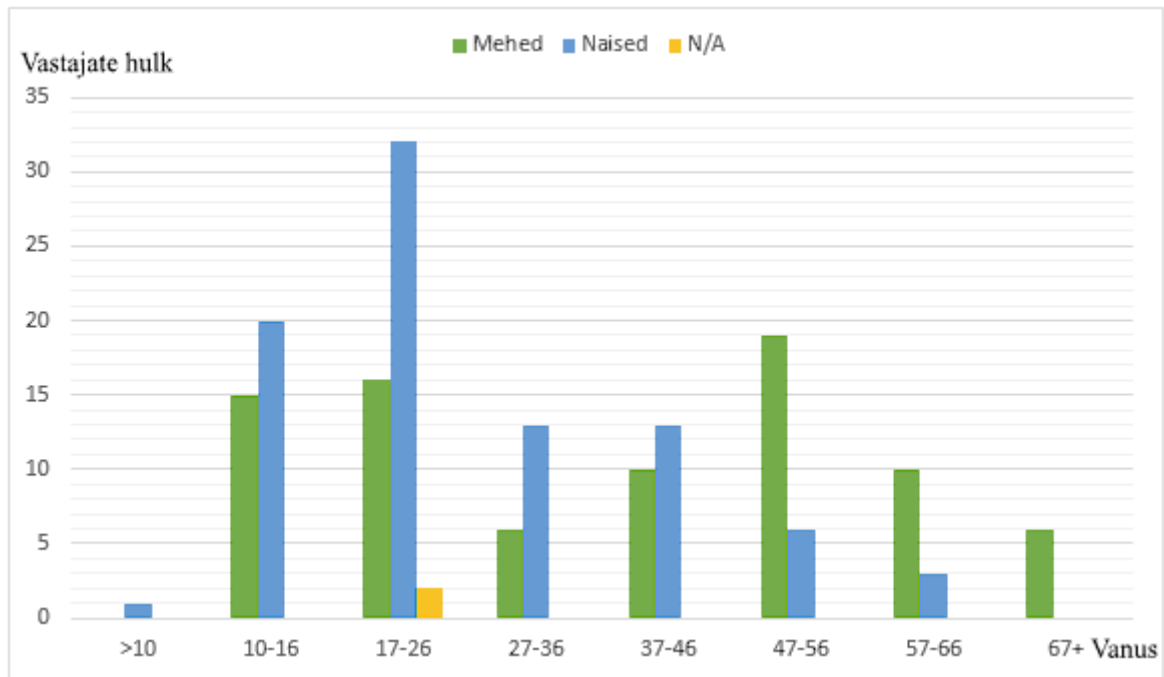
Sinu sugu

172 responses

Joonis 3. Vastajate sooline jagunemine motivatsiooniküsitluse põhjal. Koostas: K. Kingo

Vastustest kujunesid välja märkimisväärsed erinevused soo ja vanuse vahel. Esmalt arvasin, et põhiline vastaja on keskealine mees, kuna Eestis on läbi aegade peetud puhkpilli meestele “sobivaks” pilliks.

Joonis 4. Motivatsiooniküsitluse vastajate sooline jagunemine vanuserühmades. Koostas: K. Kingo

Jooniselt 4 on näha, et naised on vastanud rohkem nooremates (10-26) vanusegruppides, see-eest meeste vastused tulid küllaltki stabiilselt välja igas vanusegrupis. Võib vaid oletada, et eagruppides (47-56, 57-66, 67+) olevad naised jõudsid pillimänguni hilisemas elus. Pööre naiste aktiivsema osaluse poole puhkpillimängus on toimunud ca 20 aastat tagasi ning nüüd on naiste osakaal puhkpillikollektiivides tõusmas. Arvan, et enne paarikümne aasta tagust aega ei olnud puhkpillimäng naiste seas kuigi populaarne ning puhkpilli seostati eelkõige meesterahvastega. Seetõttu võib olla, et naised olid varasemal ajal vähem. Eriti suur naiste osakaal - 32 inimest - on vanusegrupis 17-26.

Kui jälgida muutusi vastajate arvu vanusegruppide lõikes, siis on näha, et naiste osakaal langeb seda enam, mida vanema vanusegrupiga on tegemist. Meeste puhul on toimunud kõikumine, kus nooremas eagrupis rohkem, keskeas vähem mängijaid; seejärel

vastajate-mängijate arv korra veel tõuseb, et lõpu poole jälle langeda. Kõige suurema osakaaluga oli vanusegrupp 17-26, mida esindas 50 muusikut 172st.

		Puhkpillimuusika			
		Lapsed	Noored	Täiskasvanud	Eakad
2014	Kogu Eesti	118	1 144	1 647	0
2015	Kogu Eesti	116	1 142	1 592	0
2016	Kogu Eesti	116	1 155	633	0
2017	Kogu Eesti	157	1 185	621	0
2018	Kogu Eesti	195	1 201	618	0
2019	Kogu Eesti	195	1 185	649	0
2020	Kogu Eesti	192	1 113	604	0
2021	Kogu Eesti	163	1 039	641	0
2022	Kogu Eesti	193	1 153	644	0

Tabel 1. Puhkpillimuusikute hulk ea järgi aastatel 2014-2022, KU 62. Koostas: Statistikaamet.

Statistikaameti andmete kohaselt on rahvakultuuri harrastajate hulk aastatel 2014 - 2022 tasapisi suuri muutusi läbi teinud (Tabel 1). Aastast 2021 on muusikute arv taas tõusmas. Mängijate arvu poolest oli hiilgeaeg oli 2014-2015, mil puhkpillikogukond koosnes pea 3000 muusikust. Suurim osakaal oli täiskasvanutel, kõige väiksem lastel. Viimaste andmete kohaselt, aastast 2022, on näha, et laste osakaal on tõusnud, langenud on täiskasvanute osakaal. Siinkohal pean vajalikuks mainida, et Statistikaameti poolt on earühmad lahti seletatud järgnevalt: “Earühm – vanuserühm, kuhu rahvakultuuri kollektiivi juhendaja hinnangul kuulub enamik kollektiivis osalevaid rahvakultuuri harrastajaid. Laste rühma kuuluvad kollektiivid, kus harrastavad lapsed kuni 9. klassini (k.a). Noorte rühmas on noored kuni 25. eluaastani (k.a). Täiskasvanuteks loetakse 26–64-aastased ja eakateks üle 65-aastased harrastajad” (vestlus Statistikaameti esindajaga). Seda infot silmas pidades tuleb arvestada, et minu uurimuses jagunesid vanuserühmad teisiti.

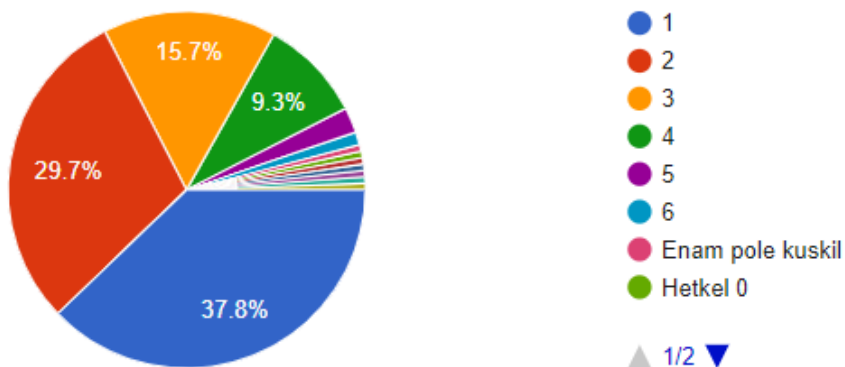
4.1.1 Orkestrantide taust

Orkestrantide küsitluse peamiseks eesmärgiks oli välja selgitada nende motivatsioon orkestri tegevuses osalemisel, mängustaaž ning kollektiivide arv. Täiendavalt selgitasin välja muusikute mängustaaži ning nende kollektiivide arvu, milles nad tegevad on. Kui algselt olin arvamusel, et suurem osa muusikuid osaleb eelkõige ühe kollektiivi tegevuses, siis nii tegelikkuses ei ole.

Küsitlusele vastasid 42 erineva koosseisu muusikut. Neist 37,8% (65 muusikut) on tegevad ühes kollektiivis. Kui tutvuda järgneva joonisega (Joonis 5), siis on näha, et 29,7% (51 muusikut) on kahe puhkpillikollektiivi liige, 15,7% (27 muusikut) kolme kollektiivi liige. 7 koosseisu liige on üks vastanu, 6 koosseisus käib regulaarselt mängimas 2 muusikut ning 5 pillimängijat käib regulaarselt 5 kollektiivis. Oli ka inimesi, kes ei ole enam aktiivselt ühegi kollektiivi liige, kuid soovisid jagada oma kogemust ning mõtteid kunagiste kollektiivide põhjal. Sellised vastajaid oli kokku neli.

Mitme puhkpillikoosseisu tegevuses Sa osaled?

172 responses

Joonis 5. Orkestrandi koosseisude hulk, milles tegutsetakse. Koostatud motivatsiooniküsitluse põhjal. Koostas: K. Kingo

Orkestrites ei ole ainult orkestrandid. Terviku moodustavad orkestrandid ja dirigendid, mõne kollektiivi puhul isegi korraldajad ehk teisisõnu mäenedžerid; osadel juhtudel on kollektiivil ka eraldi juhatus. Vanusegrupis 17-26 oli vastajate hulgas 3 korraldajat ning meeste hulgas 2 dirigenti Jõgevamaalt ja Saaremaalt. Üsna levinud on selline orkestri

juhtimisstiil, kus dirigent on ka korraldaja/asjaajaja. Vanusegrupist 27-36 osales küsitluses nii meeste kui naiste seas 1 dirigent ning ka 1 korraldaja, aga korraldaja ei ole nendel juhtudel orkestri dirigendi rollis.

Vanusegrupis 37-46 on naisvastajate hulgas kaks dirigenti. Mõlemal neist on pillimängukogemust 20+ aastat. Eraldi ainult korraldajana tegutsevaid inimesi on naiste hulgas üks. Sama vanusegrupi meeste jaoks selgus, et ühtegi dirigenti selles kategoorias ei olnud; küll aga kuulus üks orkestrant koosseisu juhatusse ning teine orkestrant oli lisaks muusikuks olemisele ka orkestri korraldustoimkonnas. Kui vaadelda joonist 4, siis on märgata, et vanusegrupis 37-46, on muusikuid vähem. Üldiselt võiks arvata, et tegemist on perioodiga muusikute elus, kus fookuses on eelkõige pere ning karjäär, mistõttu orkester jääb tahaplaanile. Eeldatavasti on see üks põhjus, miks on vähem orkestrante ning ka korraldajaid ja dirigente.

Vanusegrupis 47-56 on märgata suurt erinevust naiste ja meeste hulgas, hüppeliselt on tõusnud küsitlusele vastanud meeste arv ning naiste osakaal on vähenenud. 6 vastanud naisest vaid 1 on lisaks pillimängimisele ka korraldaja rollis, 6st 5 mängijat on pillimängustaažiga 10+ aastat, suurima staažiga naisterahval on mängukogemust lausa 45 aastat. 19 vastanud mehe hulgas on dirigente 4, kusjuures kõigest 1 neist on ainult dirigendi rollis; 1 on nii dirigent kui korraldaja ning 2 on lisaks veel orkestrandi rollis. Ühe vastaja roll on lisaks orkestrandile ka juhatuse liikmena tegutsemine ning kolmel mehel lisandub ka korraldaja tiitel.

Naisvastajaid vanuses 57-66 oli kolm, kellest 1 on orkestrant, 1 orkestrant ja korraldaja ning 1 lihtsalt korraldaja. Pillimänguga on kõik tegelenud 45+ aastat. Küsitlusest ei selgunud, kas pillimänguga alustati muusikakoolis või on pillimängu juurde jõutud muul viisil. Meeste hulgas oli neli dirigenti ning 2 korraldajat, kõik on lisaks ka orkestrandi rollis. Ainult dirigendi rolli kannab üks vastanu. Vanusegrupis 67+ naisi ei olnud, vastanud mehi oli 6. 6st vastanust 5 on mängukogemusega 45+ aastat ning oma põhikollektiivides tegutsenud 15+ aastat. Dirigendi ja korraldaja rolli täidab neist üks vastanu.

Võiks järeldada, et orkestrantide osakaal on vastanute seas vägagi kõrge. Orkestrandid ise suuremas osas piirduvadki ainult pillimängija rolliga; leidub üksikuid, kes panustavad veel korraldusega. Ainult dirigendi rolli täidavad samuti väga vähesed vastajad, suuremas osas

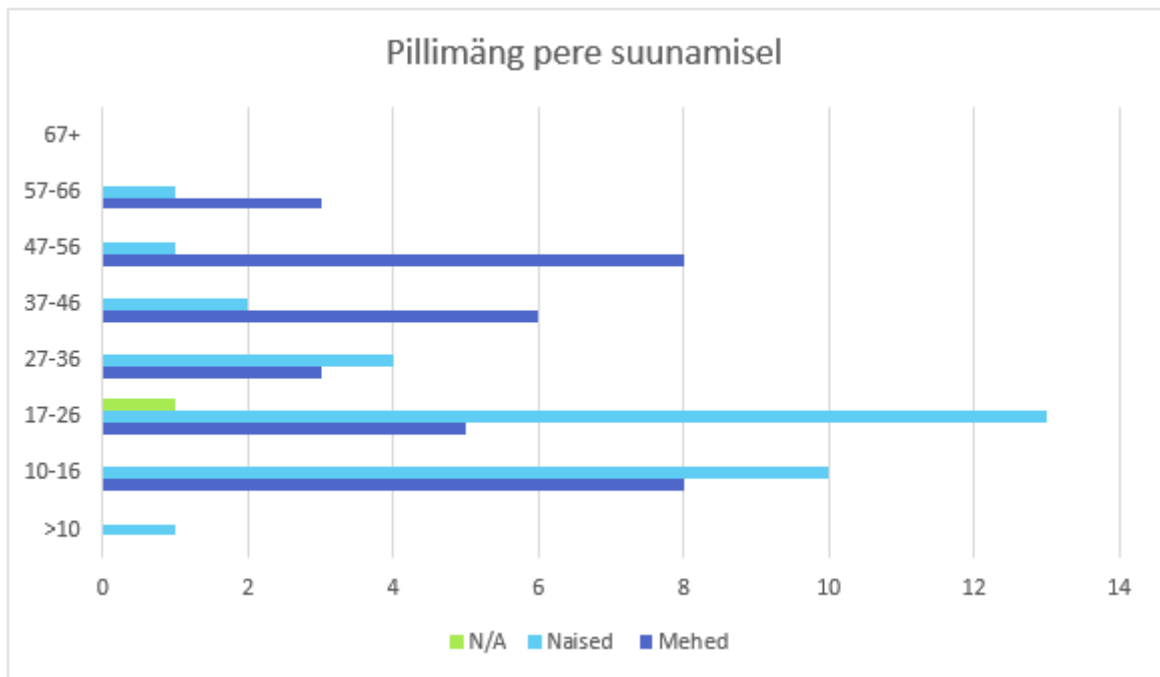
lasuvad orkestri korraldaja ülesanded kollektiivi dirigendil. Suuremal hulgal meesdirigente on ilmselt samal põhjusel, miks meesorkestrantegi rohkem - puhkpille on pikalt peetud meestele suunatud instrumentideks ning naistel ei olnud tavaks puhkpilli mängida. Seetõttu ei näe me Eestis ka väga palju naisdirigente puhkpilliorkestrite ees.

4.1.2 Teekond pillimänguni ja muusikakoolide roll

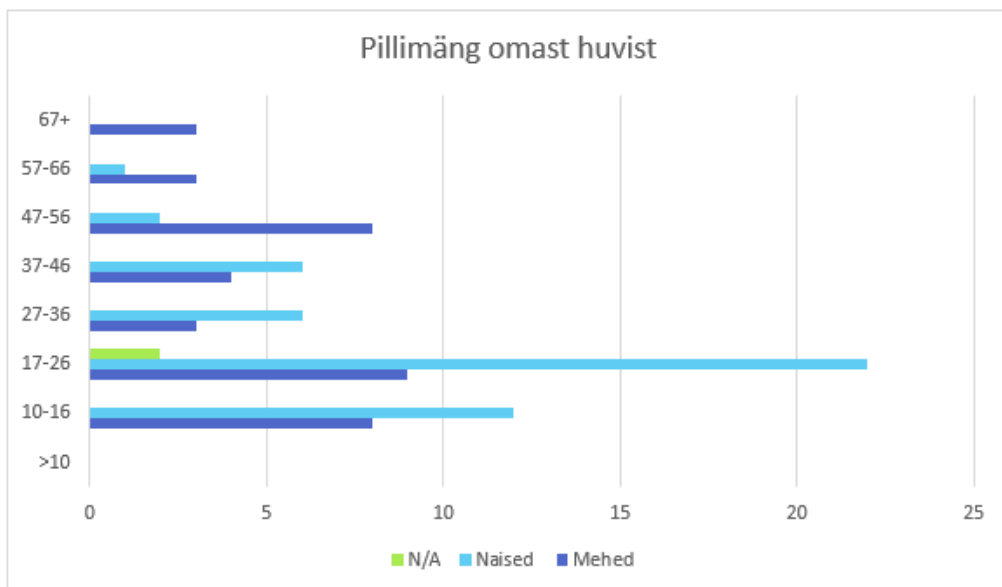
Selgitasin küsitlusega välja selle, kuidas pillimänguni jõuti. Küsimus on oluline, sest ilma pillimängijateta ei oleks ka orkestrit. Tegemist oli vastusevariantidega küsimusega, ette andsin valikud: “pere suunamisel,” “pakkus omale huvi,” “muusikakool suunas puhkpilliõppele,” “sõbrad kutsusid õppima,” “nägin telekas puhkpille, tahtsin ka osata,” “käisin mõnel puhkpilliorkestri kontserdil ja hakkas meeldima.” “kohalik orkester tundus lahe ja soovisin ka liituda,” “muu.”

Kõigist vastanutest 51.7% ehk 89 muusikut on alustanud pillimängu omast huvist (Joonis 7). 37.8% vastanute puhul on suurt rolli mänginud perekond (Joonis 6). Kommentaaridest selgus, et mitmel juhul olid vanemad juba mõnes kollektiivis ning väikelapsest saati oldi orkestris kaasas või juhtus ka nii, et perekonnas oli keegi muusikakooli direktor ning seeläbi ka saadi laps pilli mängima. Kuna naiste vastuseid oli vanusegrupis 17-26 rohkem, siis sellest tingitult võib olla joonistel nende vastuste osakaal kõige suurem.

Mehed vanusegruppides 37-66 on alustanud pillimängu suuresti pere suunamisel ning omast huvist jõuti pillimänguni harvemini. Naiste puhul tuleb esile eelkõige nooremates vanusegruppides, et nii pere kui oma huvi on suhteliselt tasakaalus. Küsitluse analüüsi käigus avastasin, et paljud naised vanusegrupis 17-26 on vastanud mõlemat nimetatud vastusevarianti valides. Meeste vastustest sellist seost ei märganud. Ehk siis minu järeldus oleks, et vanusegrupi 17-26 naised on eelkõige ise tundnud huvi pillimängu vastu ning pere toetamisel on jõutud pillimänguni. Mehed 37-66 vanuses on jõudnud pillimänguni pere suunamisel kuna oletan, et nende inimeste nooruseas oli tavaks, et pereliikmed mängivad pilli. Ning arvatavasti need samad inimesed on nüüd toeks ka oma pereliikmetele ja suunavad oma järeltulijaid pillimänguni.

Joonis 6. Pere mõju pillimängu valikuk. Koostatud motivatsiooniküsitluse põhjal. Koostas: K. Kingo

Joonis 7. Oma huvist pillimänguga alustamine motivatsiooniküsitluse näitel. Koostas: K. Kingo

Olulisel kohal on olnud ka kooli mõju. Uurisin eelkõige muusikakooli suunamise kohta puhkpilliõppele ning 31 vastaja puhul on muusikakool puhkpilli õppima suunanud. Vastustest on selgunud, et 12 inimese puhul on suurt mõju avaldanud kas põhi- või keskkool ning muusikaõpetajad, kes on noort huvilist märganud ja õigel ajal pilli õppima

suunanud. Muusikakoolide direktorid ja pilliõpetajad on käinud koolides pille tutvustamas ning mõju avaldanud vähemalt viiele inimesele.

Usun, et nii üldharidus- kui muusikakoolide mõju pilliõppes võiks olla kõrgem. Seda on märganud ka muusikud, kes motivatsiooniküsitlusele vastasid. “Noorte mängijate juurdekasv on vähenenud. Enamasti tulevad mängima noored pereliikmed, kelle vanemad juba mängivad” (anonüümne vastaja).

Ka muusikute motivatsiooniküsitluse kommentaaridest tulid välja mõtted, kuidas muusikakoolid võiksid rohkem kaasatud olla. “Väljaspool muusikakoole tegutsevad orkestrid peaks rohkem kontakteeruma muusikakoolidega. Levinud on juhtumid, kus muusikakooli lõpetab tasemel mängija, kes ei soovi minna professionaali teed, kuid sooviks hobi korras jätkata. Muusikakool võtab pilli ära ja keegi ei suuna teda kuskil lähedal asuva orkestri juurde, kus saaks oma tegevust jätkata. Praegusel juhul levib sõna ainult sõbralt sõbrale, mis ei ole halb, kuid seda peaks laiendama” (anonüümne vastaja).

Vastaja vastuses oli mainitud muusikakooli poolt pilli ära võtmist. Muusikakooli õppima asudes ei eeldata, et õpilane kohe oma instrumendi soetab. Muusikakoolidel on olemas oma pillipark, mille kaudu antakse õppetööks kasutada muusikakooli pill. Kui õppetöö koolis lõppeb, siis pill ka tagastatakse. Oma isikliku instrumendi puudumine võib kindlasti saada takistuseks orkestris jätkamisele, sest uue instrumendi muretsemine võib olla väga kulukas. Näiteks väiksem instrument - flööt - jääb hinnavahele 366-15 000 eurot; suuremate instrumentide maksab tromboon 512-7000 eurot (Stanford Music). Isegi kui muusik piirdub kõige soodsama instrumendiga, siis mõned inimesed ei saa sedagi endale lubada. Pilli soetamiskuludega väljaminekud alati ka ei piirdu. Lisanduvad pilli hooldamisega seonduvad kulud ning muusikainstrumendi eluiga ei ole ka piiramatult ning ühel hetkel tuleb uus instrument muretseda. Wessex Tubas blogipostituses on välja toodud, et isegi kui pill on valmistatud suuremas osas vasest, mille eluiga materjalina võib ulatuda ka 100 aastani, siis mehaaniliste osade kulumise tõttu võib kasutusaeg lühemaks kujuneda. Korralise hooldusega võiks vaskpuhkpillide eluiga olla kuni 25 aastat (Wessex Tubas). Puupuhkpillide puhul kehtib sama põhimõte: pill ei ole igavene ning vajab mingil eluhetkel väljavahetamist.

Mõned küsitlusele vastanud muusikud leiavad, et pillimängu harjumus võiks alguse saada juba varem ja mitte ainult muusikakoolis. Näiteks oli ühe vastaja kindel arvamus: “Igasse põhikooli oma puhkpilliorkester” (anonüümne vastaja). Pakutud on ka lahendusi, kuidas positiivselt mõjutada noorte muusikasse tulemist: “Rohkem noorteorkestritele suunatud ühislaagreid oleks tarvis ja oluline on see, et need oleksid taskukohased kõikidele noortele, kuna on peresid, kus rahaline võimekus pole just kõige parem” (anonüümne vastaja). Järelkasvu eest hoolt kandmine on muusikute endi asi ning et tagada puhkpillidele hea tulevik, tuleb neid kaasata võimalikult vara. Küsitlusele vastaja arvas nii: “Järelkasvu eest peaks rohkem hoolitsema. Iga muusika- või kunstikooli juures võiks olla kohustuslik orkester (nt alates 2. klassist). Rohkem inimesi orkestritesse meelitama, reklaami teha. Paljud pillimängijad ei teagi, kus ja kuidas oleks võimalik orkestris mängida, kelle poole pöörduda.”

4.1.3 Orkestrite jagunemine maakonniti

Eelnevalt tõin välja, et motivatsiooniuringule vastasid 42 erineva koosseisu muusikud. Järgneval joonisel on välja toodud kollektiivide ning vastanute hulk maakonniti, et saada ülevaade sellest, kuhu küsitlus kõige rohkem jõudis. Joonisel 8 ei ole kuvatud 8 vastanu tegutsemispiirkonda, kuna nende vastajate vastustest ei olnud võimalik seda informatsiooni välja lugeda. Küsitluse vastustest tulenevalt on nii Tartu- kui Harjumaa esindatud enam kui 10 kollektiiviga. See-eest Pärnumaal ja Lääne-Virumaal on kollektiive 2 ning muusikuid 17.

Joonis 8. Kollektiivide jagunemine maakonniti motivatsiooniküsitluse põhjal. Koostas: K. Kingo

Lääne-Virumaal on kollektiive suure tõenäosusega vähe, teadaolevalt kaks: Tapa Linnaorkester ning Kunda Linnaorkester. Muusikuid, kes nendest kollektiividest vastasid, et osalevad ainult ühe kollektiivi tegevuses, oli 14. Kõige nooremad muusikud Lääne-Virumaal jäid vanusekategoriasse 17-26 ning kõige vanem muusik 67+ vanusegruppi.

Harjumaalt oli vastajaid 51 ja nad esindasid 15 kollektiivi. Kõige rohkem vastas Tallinna Tehnikaülikooli Puhkpilliorkestri ja Tallinna Tuletõrjehingu Puhkpilliorkestri muusikuid, kokku 28 inimest. Nii mõned Tallinna Tuletõrjehingu kui ka Tallinna Tehnikaülikooli puhkpilliorkestri muusikud on küsitluses kasutanud lühendit TTÜ PO. Seetõttu on töös käsitletud nende kollektiivide vastuseid ühe nime all. Muusikute üldist tagasisidet ega arvamust see ei mõjuta.

Kokku 65 küsitluses osalenud muusikut on tegevad ühes kollektiivis. Neist 23 Tartumaal, 14 Lääne-Virumaal ning 17 Harjumaal. Lääne-Virumaal on väheste kollektiivide tõttu suur hulk muusikuid piirdunud ühe kollektiiviga. Eestis leidub ka muusikuid, kes sõidavad tihti teistesse maakondadesse, et mõnes kollektiivis kaasa teha. Kuna nii Tartu- kui Harjumaal on kollektiivide hulk suurem, siis oli üheks minu arvamuseks, et neis kahes maakonnas on muusikutel ka rohkem kollektiive, kus osaleda.

Kõige rohkem muusikuid on 2 kollektiivis Tartumaal, kokku 17 pillimängijat. Järgmisena tuleb esile, et Pärnumaal ja Harjumaal on 2 koosseisu liige 10 muusikut. Pärnumaal oli 1 kollektiivi liige 5 muusikut, mistõttu võin eeldada, et muusikud liiguvad tihti teistesse piirkondadesse proovidesse. Tartumaal kollektiivide hulk on suur, seega arvatavasti toimub liikumine eelkõige kohalikus maakonnas.

4.1.4 Probleemid puhkpillimaastikul

Kvantitatiivsest uurimusest inspireerituna laekus e ühe orkestri dirigendi murekiri, mida käsitlen eraldi alapeatükina. Dirigent tõi välja järgneva: “Hädavajalik on propageerida meie kultuuripildis puhkpillimuusikat ja puhkpilliorkestrite tegevust. Ümber on vaja kujundada praegune väärarusaam, et muusikakoolides õpitakse puhkpillimängijaks vaid seetõttu, et hiljem töötada mõnes kutselises orkestris, mida meil napib ja samas kas peakski olema ühel väiksel riigil palju kutselisi orkestreid, sest mis oleks nende väljund. Näitena meie kolm hääbunud militaarorkestrit, milles ühes neist (vanimas ehk EPV pp orkestris) ka ise algusest lõpuni töötanud olen. Piisanuks ju ühest korralikust, kus erinevad kooslused vastavalt vajadusele” (anonüümne vastaja).

Tänases ühiskonnas võibki tunduda, et peale muusikakooli lõppu saab jätkata ainult amatöörorkestrites. Tegelikkuses on muusikul palju võimalusi, kuidas edasi minna. Näiteks töötada kohtade olemasolul mõnes sümfooniaorkestris (Rahvusoper Estonia, ERSO) või jätkata mõnes *bigbandis* või ansambelis. On igati teretulnud, kui muusikaharidusega inimesed ka muusikakoolides uuele järelkasvule teed näitavad. Õppima saab minna ka võõrsile, et hiljem uute teadmiste ja kogemustega Eesti puhkpillikultuuri rikastada.

Murekirja autor leidis ka: “Rõhuasetus peaks olema hobiorkestritel, millel lisaks koosmusitseerimisele on tänapäeva arvutikeskses ühiskonnas tähtis roll inimeste sotsialiseerumisel. Sobivaim näide Holland ja sealne väga pika traditsiooniga puhkpillimuusika ja orkestrid. Mind painab muusikakooli puhkpilliõpetajana pikemat aega küsimus, millele ma paraku ei oska kuidagi vastata: Kelle või mille jaoks ma õpetan muusikakoolides noori puhkpillimängijaid, kellel hiljem puudub praktiline väljund mängida mõnes puhkpilliorkestris? Mõningasel määral ongi selle küsimusele vastus see, et

järjest vähem asub muusikakoolidesse õppima puhkpillimängijaid, eriti vaskpuhkpillide mängijaid. Ometi on juba tervislikel eesmärkidel (näiteks astmaatikut) aktiivne hingamine, puhumine paljudele väga vajalik trenn” (anonüümne vastaja).

Mõned aastad tagasi sain ise olla trombooniõpetaja rollis ning kogemus oli minu jaoks igati väärtuslik. Õppisin noortega töötama ning tundsin, et aitasin neil saavutada erinevaid arengulisi eesmärke. Lisaks sain ise enesekindlust ja uusi teadmisi, kuidas tulevikus veelgi parem õpetaja olla. Need noored, kes juba puhkpilli õppima on asunud, on minu silmis vägagi motiveeritud olnud ning rahul oma valikuga. Paraku paljud ei tea kõikidest toredatest võimalustest ja on vähe informeeritud, mida puhkpillimäng neile pakkuda võiks. Ka kauaaegse puhkpilli õpetamise kogemusega Tõnu Soosõrv on tõdenud, et “puhkpilliõpe ei ole laste hulgas esimeste eelistuste seas ja see tähendab, et ka noorteorkestrisse, kus põlvkonnad nagoonii kiiresti vahetuvad, on mängijaid vähe peale kasvamas. Ühest küljest tundub, et puhkpillidel läheb hästi, Eestis on teatud puhkpillikeskused ja mängijate tase tõuseb, kuid teisest küljest puhkpilli harrastajate-huviliste arv pidevalt väheneb. Õpetaja teab, et puhkpillimuusika populaarsus väheneb mitte üksnes Eestis, vaid ka maades, kus on instrumentaalmuusikas suured traditsioonid” (Saar 2014, lk 12). Tõnu Soosõrve mõtted on kirjutatud 2014 aastal, kuid täna, 10 aastat hiljem tajun jätkuvalt seda probleemi, et noori õpilasi ei tule juurde ning nagu Soosõrv on öelnud: “Näen siin laiemalt ühiskonna suhtumist: puhkpillimäng on noorte jaoks pisut iganenud asi (Saar 2014, lk 12).

Veel katkendeid dirigendi saadetud kirjast: “Praeguses olukorras, kus elu koondub linnadesse ja raha kultuuri valdkonnas olematu, siis on välja suremas paljud puhkpillikooslused, kes seni veel vapralt vastu pidanud, kuid mängijate vananemise tõttu oma tegevuse lõpetavad. Jah, see on suurem ja eraldi probleemi käsitus, mille lahendamist peaks alustama kultuuriministeeriumi tasandil. Puhkpilliorkestri füüsiline keha (NB! KVALITEETNE! pillipark, mille ühekordne min. maksumus ca 80000 - 100000 eurot + hilisemad hoolduskulud) ja palgaline võimalus dirigendile ja managerile” (anonüümne vastaja).

“Leian, et praeguses ühiskonnas on kahjuks esmatähtis vaid majandusliku heaolu saavutamine. Ilmselt kunagi, kui see heaolu mingil määral saavutatud, siis ehk hakatakse janunema ka taas kultuuri järele eri valdkondades sh puhkpillimuusika ja sellega seonduv.

Kui see selleks ajaks päris välja ei sure. Seda näeme laulupeol osalejate arvust erinevatel aastatel. Hetkel on puhkpillindusega seonduva ainus elushoidja ja propageerija ning motivaator noortele muusikuhakalistele, meie üldlalupeod” (anonüümne vastaja).

4.1.5 Orkestranti takistavad tegurid

Igas kollektiivis leidub inimesi, kellele tulevad tihtipeale ette erinevad takistused, mis vähendavad orkestris osalemise võimalust. Andsin motivatsiooniküsitluses muusikutele võimaluse valida erinevate vastusevariantide vahel (Joonis 9). Joonisel 4 on märgata mängijate arvu kõikumist vanuserühmade lõikes. Eriti märgatav on see vahemikes 27-36, 37-46. Sean siin hüpoteesiks, et eelnimetatud vanusevahemikes on muusikute jaoks suurimaks takistavaks teguriks pere, millele järgneb karjääri/töö. On igati loogiline, et selles vanusegrupis inimestel on kodus kasvamas lapsed või tööl on suuremad väljakutsed, mistõttu hobi ei ole esmatähtis.

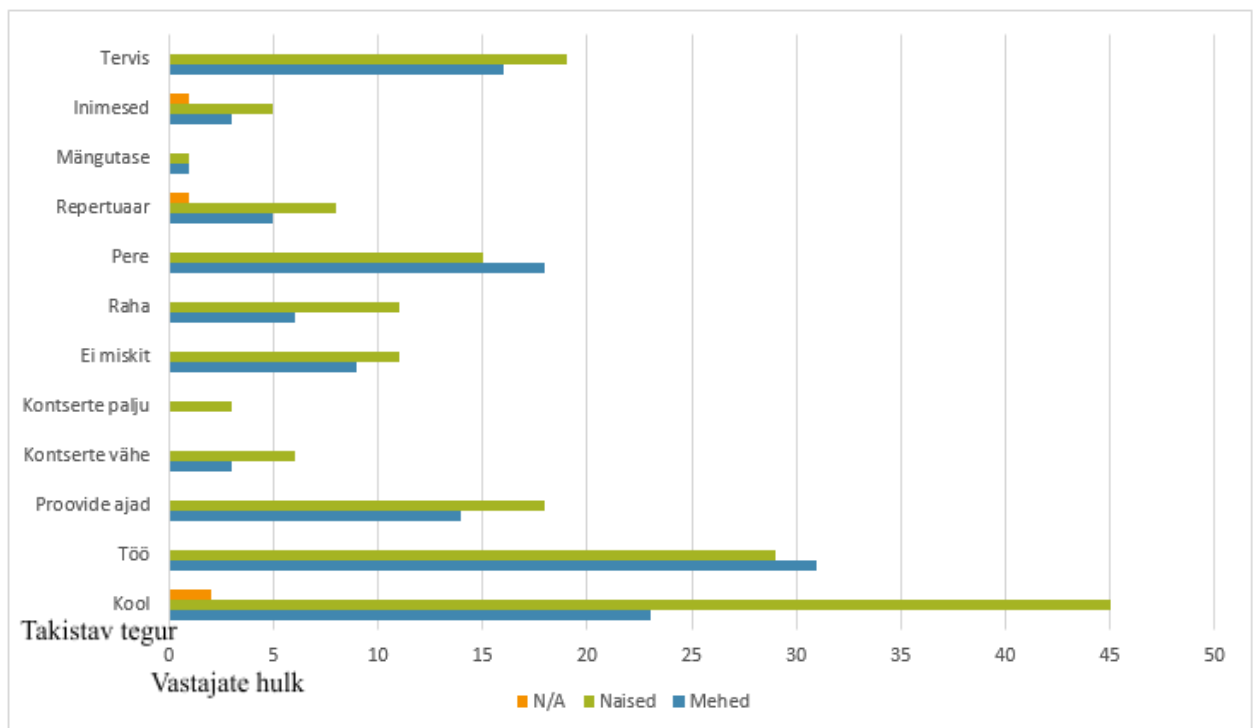
Vanemate vanusegruppide (57-66, 67+) takistavateks teguriteks arvan olevat tervist. Pillimängu puhul, eriti puhkpilli mängu puhul on oluline hoida stabiilset vormi. See tähendab regulaarset pillimängu. Võin vaid arvata, et vanemas eas muusikutel ei pruugi olla energiat, et regulaarselt iseseisvalt harjutada, kuid nädalas vaid 1-2 korda harjutamine ei aita mänguvormi hoidmisele kaasa.

Küsitluse vastuseid analüüsima hakates märkas, et küsimust “Millised tegurid takistavad osalemast orkestri proovides?” oli mõistetud kahte moodi. Minu eesmärk oli küsida konkreetsete tegurite kohta, mis vastajale antud eluhetkel takistuseks on (kui on), kuid vastustes spekuleeriti ka selle üle, millised tegurid võiksid takistavaks osutada. Teist tõlgendust kasutasid eelkõige inimesed, kellel takistavaid tegureid ei esinenud, kuid kes nähtavasti soovisid kaasa mõelda.

Takistavate tegurite joonist (Joonis 9) vaadates on näha viit mõjukamat seika. Kõige suurema osakaaluga mõjutegur on kool, mis takistab 70 muusikul aktiivsemalt osaleda orkestriproovides. Kool on takistuseks eelkõige noorematele muusikutele kuni vanuses 26. Töö on takistavaks teguriks 60-le muusikule vanusevahemikus 17-56. Samas vanusevahemikus on oluline roll ka perel: 33 vastanut ei saa regulaarselt proovides käia just koduste kohustuste tõttu. Kuna tööl ja perel on suur roll muusikute elus, siis järeldan,

et kui amatöörorkestrite muusikutel on valida, kas käia orkestris regulaarselt või keskenduda karjäärile ning kodule, siis eelistatakse pigem perekonda ja tööd. Vastajate hulgas vanuses 27-46 oli pere ning karjääri väärtustamine eriti kõrgel kohal. Nooremas eagrupis, 17-26, tähtsustati tööd rohkem.

Olulise tegurina tuli joonisest 9 välja proovide aegade sobivus. 32 küsitlusele vastanut ei jõua aeg-ajalt proovidesse, sest kellaajad ei sobi. Küsitluse tulemustest selgus, et proovide ajad ei sobi põhiliselt nendele inimestele, kelle takistusteks olid ka pere või töö.

Joonis 9. Orkestri tegevuses osalemist takistavad tegurid motivatsiooniküsitluse näitel.
Koostas: K. Kingo

Viienda suure tegurina toodi välja tervis. Küsitlusele vastanud muusikutest 35 ei saa oma tervisliku seisundi tõttu proovides käia nii tihti kui nad soovivad. Kui algselt arvasin, et ainult vanemad inimesed ei jõua tervise tõttu proovidesse, siis küsitluse vastuseid uurides lükkasid tulemused minu seatud hüpoteesi ümber. Naised vanusevahemikus 17-26 ning 27-36 olid ühed põhilisemad vastajad, kes eelnimetatud põhjuse tõttu orkestri tegevusest kõrvale jäid. Mehed vanuses 67+ olid kõige tõenäolisemad puudujad, sest mänguvorm on puudulik ning enam ei suudeta noorema generatsiooni esindajatega sammu pidada.

Kõige väiksema osakaaluga olid järgnevad tegurid: huvi puudumine, ajateenistus, kollektiivi mängutase, seltskond, raha, projektide rohkus ning projektide vähesus. Lisasin need valikvastuste variandid, et saada võimalikult selge ülevaade, mis võib muusikut takistada proovides osalemast. Ajateenistus on eelkõige noormeeste elus ajutiselt takistuseks. Vastanutest viibis arvatavasti ainult 1 noormees vastamise hetkel ajateenistuses.

Projektide rohkus ning projektide vähesus võivad saada nii mõnelegi mängijale suureks takistuseks. Mida rohkem esinemisi, seda regulaarsemalt on vaja käia proovides. Kiire elutempo juures ei pruugi selline elustiil kõigile sobida. Projektide vähesuse korral tekib probleem, et muusikud ei tunne vajadust nii tihti proovides käia ning üksikuteks esinemisteks tullakse vajaduse tekkimisel kokku. Leian, et mõlema näite puhul võib inimesel tekkida motivatsioonipuudus ning tüdimus, mistõttu ei soovita edasi jätkata puhkpillimänguga.

Arvan, et kui projekte oleks vähem, siis kannataks suuresti ilmselt kollektiivi mängutase ning repertuaarivalik. Kuna kollektiivi mängutase mängijatele küsitluse põhjal probleeme ei tundunud tekitavat ning motivatsiooni ei langeta, siis võib arvata, et kollektiivides tegutsevad mängijad on olukorraga rahul. Olid vähesed, kes sooviksid repertuaarivalikus muudatusi näha, nende hulgas muusikud vanusevahemikus 17-26, kes eelistaksid laiemat repertuaarivalikut. Nooremad mängijad võivadki olla nõudlikumad, sest üldiselt selles vanuses käiakse muusikakoolis ning soov õppida ja areneda on eriti suur. Lisaks ei ole projektide rohkus ning vähesus enamusele takistuseks. Seetõttu arvan, et projektide hulk ei saa saatuslikuks ühelegi kollektiivile.

Üheks takistuste vastusevariandiks oli seltskond ehk kollektiivis on inimene, kellega läbi ei saada. 5 naist, 3 meest ja 1 teadmata soo esindaja tundsid, et nende kollektiivis on inimesi, kellega suhtlus ei suju, mistõttu nemad proovidesse ka ei jõua. Kuna suurem protsent vastanutest on seltskonnaga rahul, siis arvan, et inimesed osalevad kollektiivides, kus neil on juba tuttavad ees ning eelkõige osaletaksegi orkestris just seltskonna pärast.

4.1.6 Orkestrandi tervis

Pillimängijate elus võib olla mitmeid erinevaid tegureid, mis saavad saatuslikuks orkestris musitseerimisele. Üheks teguriks on muusiku tervis, millele pillimäng võib avaldada nii positiivset kui negatiivset mõju. Käsitlen töös pillimängija tervist, kuna motivatsiooniküsitluse vastustest toodi mitmel juhul esile tervist. Tervis tuli esile nii takistava tegurina kui ka põhjusena, miks puhkpillimäng valiti. Seetõttu on järgnevas alapeatükis teemaks orkestrandi tervis.

Positiivse poolena tooksin välja puhkpillimängu hea mõju astmaatikutele. Astma puhul on tegemist väga tõsise hingamisteede haigusega, mis halvemal juhul võib lõppeda inimese surmaga. “Ainuüksi Eestis põeb astmat ligi 5–8% täiskasvanutest ehk 70 000–112 000 inimest” (Eesti Kopsuliit). Puhkpillimängus on inimese suurimaks tööriistaks kopsud ja diafragma. Pilli mängides rakendavad muusikud korrektseid hingamisvõtteid ning regulaarse mängimisega treenivad vajalikke lihaseid, et jõuaks aktiivselt pilli mängida, tänu millele nad õpivad ka oma keha ja hingamist kontrollima, mis omakorda vähendab astmahoogude riski (Feierstein 2017). Kuna nt oboe, metsasarve ja trompeti mängimine nõuab suurema survega puhumist, siis tasuks astmaatikutel valida mõni vähem intensiivne puhkpilli nagu tromboon või ka flööti, mida neil võiks olla lihtsam mängida (MusicGuard). Ehk siis kokkuvõtvalt võib öelda, et puhkpillimäng on väga hea kopsutreening kõikidele ning pillimäng hoiab tuju üleval.

Pikaaegse pillimängu tulemused võivad olla ka negatiivsed. Kui muusik ei ole mingil põhjusel harjutanud õigeid võtteid kasutades (õige keha- ja pillihoiak), siis võib see vanemas eas kurjalt kätte maksta. Teadusajakirja *Cleveland Clinic Quarterly* 1986 aasta väljaandes tõi üle 50 aasta metsasarve mänginud Philip Farkas välja erinevaid pillimängijat kimbutavaid tervisehädasid. Vale hingamine või suu asend võib mõjutada hingamist ning diafragma tööd. Vale pillihoiaku puhul võivad pikapeale valutama hakata käed, kael, selg, õlad ja jalad (Farkas 1986, lk 34).

Kindlasti vajab mainimist ka pillimängija vaimne tervis, eriti lavahirm, mis võib avalduda näiteks jäsemete värina, suukuivuse ja südamekloppimise ning meeltesegaduse kaudu. Paljud potentsiaalselt edukad muusikud on pidanud lõpetama oma karjääri suutmatusest hakkama saada stressi ja lavanärviga. Et lavahirm on reaalne mure, mille tagajärjel mõni

muusik on pidanud oma karjääri katkestama, tasub õppida stressiga toime tulema (Farkas 1986, lk 34).

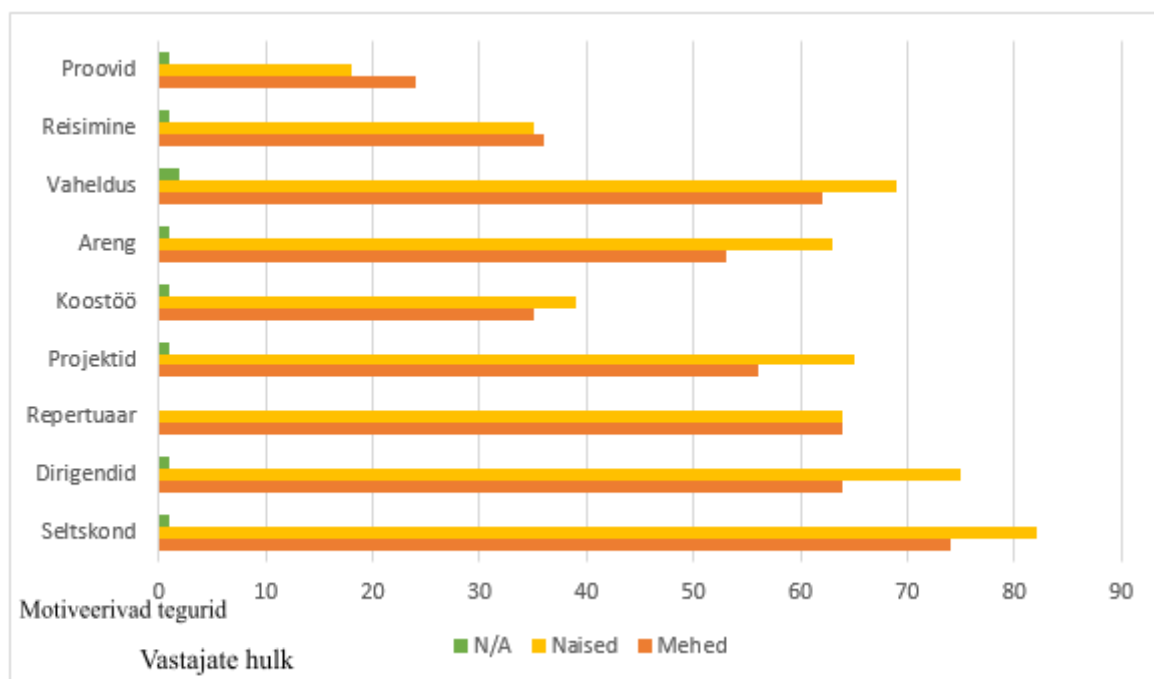
Puhkpillimuusiku tervist mõjutab veel tema hammaste seisukord. Näiteks vaskpuhkpillimängijad toetavad huuliku huultele ning avaldavad pilli sisse õhku puhudes hammastele survet. Kõrgemate nootidega on surve tugevam ning võib juhtuda, et peale pillimängu on muusikul mõned esihambad logisema hakanud (Farkas 1986, lk 34).

Pillimängul võib olla palju positiivseid omadusi, eelkõige vaimse tervise seisukohalt, aga arvestama peaks ka negatiivsete aspektidega. Oluline on, et pilliõpetajad teaksid varakult noori õpilasi õigele teele suunata ning märkaksid, kui tehnikad valed peaksid olema. Terve pillimängija on õnnelik ning motiveeritum ning saab pilli mängida pikalt.

4.1.7 Orkestrandi motivatsioon

Me käime seltskondlikult läbi, et rahuldada oma sotsiaalseid vajadusi. Me võiksime seda nimetada kuuluvustundeks (Brooks 2008, lk 96). Inimesed, kes tegelevad loominguliste tegevuste, näiteks muusikaga, teevad seda erinevate motiveerivate ajendite abil. Ajendid on omavahel seotud ning võivad aja jooksul erineda. Näiteks püütakse arendada praktilisi oskusi, saavutada isiklikku ja ametialast edu ning motivatsiooni, mis saadakse kogetud tegevustest (Appelgren jt, 2019). Orkestrantide motivatsiooniuringu käigus selgitasin välja kollektiivide hulga, kus osaletakse, tegurid mis mõjutavad osalema puhkpilliorkestri tegevustes, takistavad tegurid ning koostöö tegemise teiste kollektiividega.

Motivatsiooniküsitluses uurisin muusikutelt, millised tegurid motiveerivad neid osalema orkestri tegevuses. Kuna inimest võivad motiveerida korraga mitmed tegurid, siis ei seadnud ma vastuste valikutele piire. Valikvastused olid: hea seltskond, hea(d) dirigent/dirigendid, repertuaarivalik, esinemised/projektid, koostöö teiste orkestrite/koosseisudega, võimalus õppida ja arenedada, vaheldus igapäeva tegemistest, reisimise võimalus ning proovide sagedus.

Joonis 10. Motiveerivad tegurid motivatsiooniküsitluse põhjal. Koostas: K. Kingo

Jooniselt 10 hakkab silma, et peaaegu kõik vastusevariandid osutusid mitmel korral valituks. Neli kõige populaarsemat vastusevarianti olid seltskond, dirigendid, vaheldus argielust ja repertuaarivalik. Seetõttu arvan, et orkester on inimeste jaoks kõrvalepõige igapäevaelust. Üks-kaks korda nädalas tekib võimalus panna oma päevatoimetused pausile, mängida suurepärase dirigentide juhendamisel head repertuaari ning nautida mõnusat seltskonda. Ka olulisemad märksõnad kerkisid vastustest esile, kus mainiti ära orkestriskäimise tähtsus: seltskond, vaheldus argielust, hea muusika, koosmusitseerimine, sõpruskond, perekond. Kõik eelnimetatud märksõnad võiks kokku võtta nii, et orkester on justkui teine pere, kes pakub väljapääsu ja vaheldust toreda ja muusikarohke hobi näol.

Küsitlusest selgus vähemalt ühe vastaja kõige suurem motivaator, kuidas orkester teda aitab: “orkester mängis olulist rolli depressioonist ja lähisuhtevägivallast taastumisel” (anonüümne vastaja). Olen selle lause peale palju mõelnud ja jõudsin järeldusele, et me ei pruugi ise sellest aru saadagi kuivõrd palju suudab üks kindel seltskond inimest mõjutada ja aidata. On rõõm, et orkester pakub paljudele väljundit ja pingemaandus võimalust. “Saan veeta aega inimestega, kellega suudan suhestuda, sama ajal kui kõigil on väljaspool orkestrit väga erinevad erialad. Lisaks areng puhkpillimängijana on samuti suur osa orkestris käimisest” (anonüümne vastaja).

Küsitluse tulemustest selgub, et naised on avatumad ja motiveeritumad orkestrandid. Mulle jääb mulje, et naised on rahul saadava kogemusega ning ei aja taga “ideaalset”²⁰ orkestrit. 2019. aastal läbiviidud uuringu kohaselt, milles uuriti Rootsi kaksikregistris olevaid 32 000 kaksikuid, selgus tulemustest, et naised teatasid meestega võrreldes kõrgemast sisemisest motivatsioonist, olenemata muusikaga tegelemise tasemest. Motivatsiooni alamskaaladel näitasid naised kõrgemaid hinnanguid ka sisemise (motiveeritud rõõmust, rahulolust), integreeritud (motiveeritud oma väärtushinnangute järgimisest), identifitseeritud (eesmärgist ja võimalustest motiveeritud) ja introjekteeritud (motiveeritud süütunde või ärevuse vältimisest) motivatsiooni kohta, kui mehed. Seega näib, et naisi juhib rohkem kogemuste rõõm: meestest enam teevad nad seda, mida nad elus kõige kõrgemalt hindavad, ja tegutsevad vastavalt oma tõekspidamistele (Appelgren jt, 2019). Ehkki minu uurimuses ei osalenud kaksikud, vaid Eesti puhkpillimuusikud, siis märkan sarnasusi Rootsis tehtud uuringuga. Eesti naispuhkpillimängijad on minu hinnangul vanusest olenemata avatumad ning motiveeritumad.

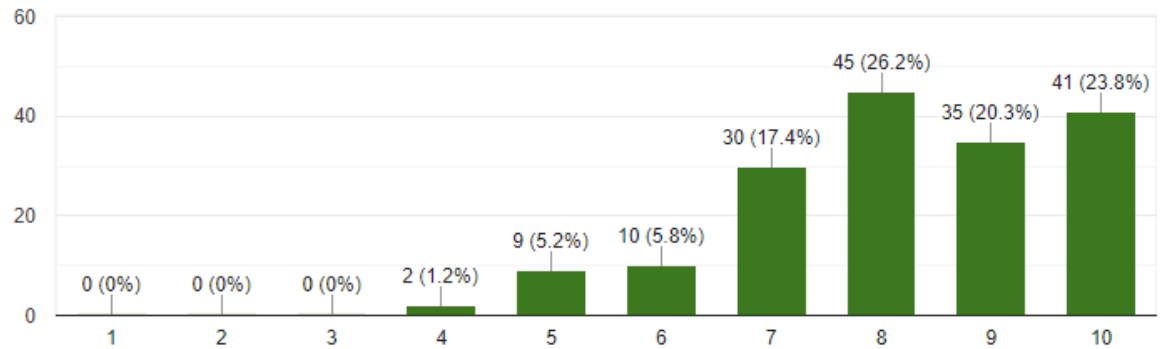
4.1.8 Mängutase ja repertuaarivalik

Motivaatorid erinevad: kui mõnda muusikut ajendab orkestris käima seltskond või head dirigendid, siis teisele annab motivatsiooni juurde esitav repertuaar ning orkestri mängutase. Uurisin muusikutelt nende arvamust oma põhikollektiivi mängutaseme ning repertuaari kohta. Vastuste kogumiseks kasutasin Likerti skaalat, millel sai anda oma hinnangu 10-palli skaalal, kus 1 tähistas rahulolematust ning 10 rahulolu. Likerti skaalat kasutataksegi eelkõige selgitamiseks välja inimeste hoiakuid või arvamusi mõne teema kohta (Jamieson 2024). Hinnangu andmisele järgnes täpsustav küsimus, mida peaks muutma nii mängutaseme tõstmiseks kui repertuaari juures, et edaspidi oleks ehk võimalik kõrgem hinnang anda.

²⁰ Minu tõlgendus ideaalsest orkestrist oleks selline, et kollektiivis on täidetud kõik pillirühmad, orkestris on pika staaži ning muusikalise kõrgharidusega inimesed, kes teevad regulaarselt proovi. Kollektiivil on piisavalt väljundeid, on tuntud ning nende järgi on nõudlust. Orkestrit juhivad tippklassi dirigendid.

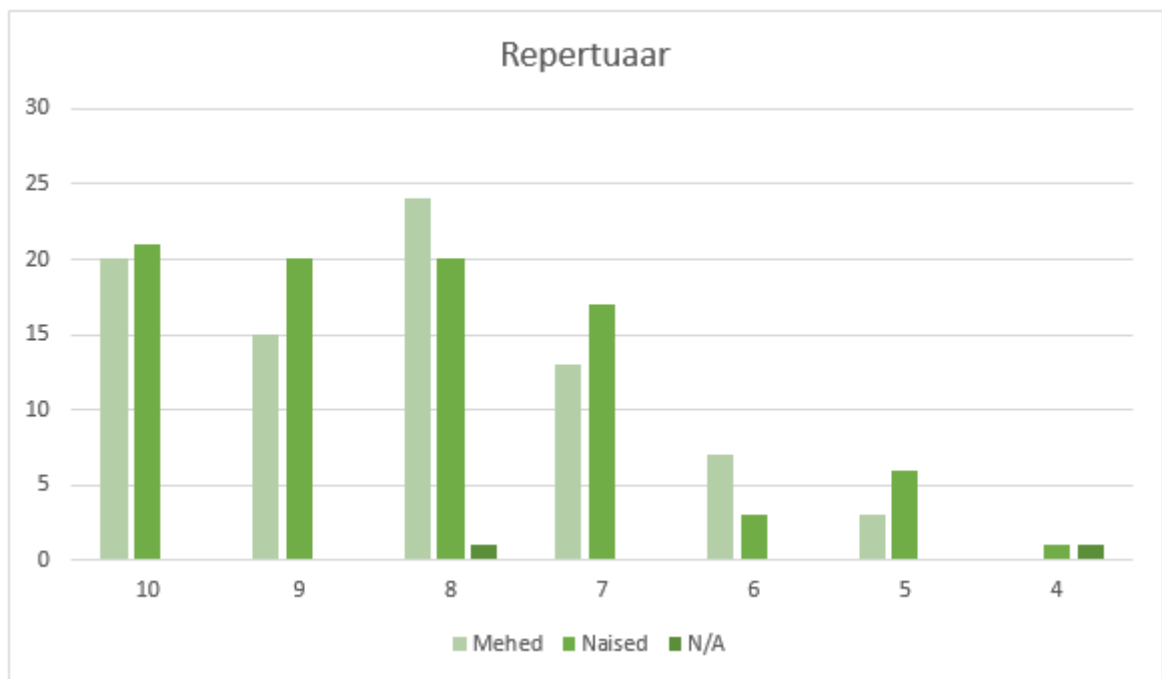
Kuidas hindad oma orkestri repertuaarivalikut?

172 responses

Joonis 11. Orkestrantide hinnang repertuaarivalikule motivatsiooniküsitluse põhjal.
Koostas: K. Kingo

Repertuaarivalikuga oli täielikult rahul 41 muusikut. Rahulolematuid muusikuid vastajate hulgas ei olnud, kuid jooniselt 11 on näha, et suurem enamus leiab, et repertuaari saaks veel parendama. Kõige rohkem avaldasid naised arvamust, et sooviksid repertuaarivalikut lihvida (Joonis 12). Naised andsid hinnanguid ühtlasemalt ning vanuste lõikes selgus, et kriitilisemad olid eelkõige nooremate vanusegruppide esindajad. Vastustest tingitult eeldan, et nooremad muusikud otsivad väljakutseid ning soovivad õppimise ja arenemise eesmärgil keerulisema loomuga lugusid esitada.

Joonis 12. Repertuaari valiku hinnang Likerti skaalal meeste ja naiste lõikes motivatsiooniküsitluse vastuste põhjal. Koostas: K. Kingo

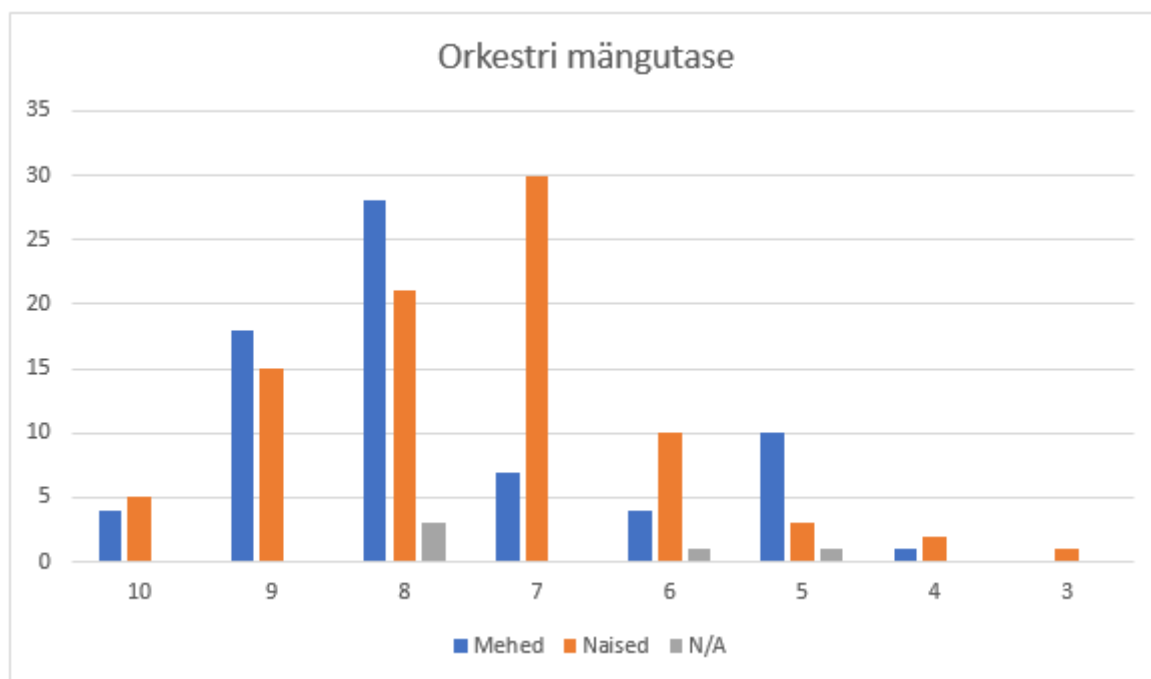
Lisaks skaalal hinnangu andmisele palusin muusikutel tuua välja, mida võiks repertuaari juures muuta. “Eks on lugusi mis meeldivad ning on neid, mis ei meeldi. Otseselt ei muudaks midagi, sest see ongi see, mis teeb koostööst koostöö. Vahel lihtsalt ei saa oma tahtmist” (anonüümne vastaja). Mitmed vastajad avaldasid mõtet, et mõni lugu ei peagi meeldima, kuid ikka tuleb anda endast maksimum ning lood ära mängida. Selliste kommentaaride lisajad hindasid orkestri repertuaari põhiliselt hinnetega 9 ning 10.

Nende muusikute vastustest, kes andsid repertuaarile hinde skaalal vahemikus 4-8, tulid välja põhiliselt sellised märksõnad: stiilimuutus, Eesti muusika, kaasaegne, noortepärane, keerulisem muusika. Stiilimuudatuste all avaldati kõige rohkem soovi mängida rohkem *jazzi* ja *swingi*. Toodi välja ka mõtted, et lood võiksid olla noortepärased ning esitamisele võiks kuuluda *pop*, *rock* ja nüüdisaegne muusika, mis rahvast kõnetaks. “Alati saab paremini, aga repertuaar võiks olla rohkem noortepärasem ehk lood võiksid olla sellised, mis kõnetaks ka nooremat kuulajaskonda ning samuti kuna orkestris on ka nooremaid mängijaid, et oleks ka neil ära tundmise rõõm” (anonüümne vastaja). Nooremate muusikute hulgas on levinud arvamus, et orkester võiks esitada keerulisemat repertuaari, mis pakuks väljakutset. Samas võiksid lood olla kaasaegsed ja Eesti autoritelt.

Ehkki eelnevalt mainisin, et suurimad stiilimuudatuste osas sooviti rohkem *jazzi* või *swingi* mängida, siis leidis ka neid, kes soovisid eelnimetatud stiile vähem esitada ning võtta oma repertuaarivalikusse rohkem klassikat. Põhilised vastajad, kes eelistaksid esitada vähem džässilikke lugusid, olid naised vanusevahemikus 27-36. Nii palju, kui on inimesi, on ka arvamusi. “Kuna ise enamjaolt tegelen sellega [nootide valimisega, töö autor], siis ei saa öelda, et ei oma mingit mõjutust. Aga ikka on projekte mille stiilis lood ei meeldi, aga on vaja lihtsalt ära mängida. Nt jälestan hingepõhjani jõululugusid. See et neid oktoobris juba ette võetakse ei tee asja paremaks” (anonüümne vastaja).

Oli ka üks arvamus, milles ei nähtud probleemi lugude valikus, vaid kollektiivi suhtumises või proovides käimises. “Repertuaarivalik teoste lõikes ei ole probleem. Probleemiks saab see, kui mingit kontserti ette valmistades kaldub raskuskese ühe pillirühma peale. See toob kaasa olukorra, kus proovid kujunevad välja näiteks flöödirühma rühmaproovideks. See tähendab seda, et antud näites flöötidel on väga raske. Samal ajal näiteks madalal vasel on igav. Repertuaarivalikul tuleks partituurid läbi töötada sellisel tasemel, et selline asi ära hoida ja raskus oleks jaotatud kogu orkestri peale võimalikult võrdselt” (anonüümne vastaja). Kõikide pillirühmade olemasolu ning täituvus on igas kollektiivis vägagi oluline. Tihtipeale on nii, et kui mõnes kollektiivis on mängijaid vähem, siis orkestri dirigent saab kasutada *flex*-seadeid või arranžeerida ise kontsertorkestri seaded ümber. See aga võib nii mõndagi muusikut eemale peletada, sest tihtipeale *flex*-lood on lihtsamd ning ei kannu endas välja kõiki imelisi helivärve, mis originaalteoses esile tuleks. “Kui kõik pillirühmad oleksid olemas, siis mängiks *flex* seeriade asemel puhkpilliorkestri repertuaari, mis on oluliselt mitmekesisem ja huvitavamate kõlavärvidega,” arvas üks küsitlusele vastanud mängija.

Oluliseks peeti ka usaldust dirigentide vastu: “Usaldan repertuaari valikus täielikult dirigenti.” ning “Ma usaldan meie dirigenti. Lisaks võtab ta orkestrante palju kuulda, ning mängime tihti ka lugusid, mida oleme ise soovinud kavasse võtta” (anonüümne vastaja). Selliseid vastajaid oli mitmeid, kes repertuaari osas midagi ei muudaks, sest nende arvamust on võetud kuulda ning dirigent on vastutulelik.

Joonis 13. Orkestri mängutaseme hindamine Likerti skaalal, meeste ja naiste lõikes. Koostatud motivatsiooniküsitluse põhjal. Koostas: K. Kingo

Orkestri mängutase on minu hinnangul üsna oluline mõjutegur, mis määrab, kas inimene soovib kollektiivi tegevuses osaleda või mitte. Maslow' vajaduste hierarhia 3. tase - kuuluvusvajadus - saab kaetud, kui muusik leiab omale kollektiivi, kus tegutsevad sarnase maailmavaatega inimesed. Lähtudes Maslow' hierarhiast, tekib muusikul tunnustusvajadus, soov areneda ja saavutada edu. Kui muusik ei täida nõ püramiidi neljandat taset, ei jõua ta eneseteostusevajaduse täitmiseni ning võib olla vähem motiveeritud. Toon selle välja, sest kui orkestrand ei ole enam õnnelik, ta ei saa esitada meelepärast repertuaari ning ka mängutase tema arvates langeb, siis kaotab muusik tahte kollektiivis jätkata ning on võimalik, et soov pilli mängida kaob. Teisalt on mängutaseme hindamine küllaltki suhteline, sest mille alusel saab üldse määrata, kas orkester on hea või mitte? Pillimängijad ise hindavad ka tihtipeale kriitilisemalt ning kuulevad ära kõik valed noodid või tajuvad, kui loo tempo ei ole päris õige. Tavapublik üldjuhul hindab esitust selle järgi, kas lood meeldisid või mitte. Jooniselt 13 selgub, et orkestrandid on oma põhikollektiivi mängutaseme hinnates üsna kriitilised. Muusikute endi soovitud tasemest selgus, et kõige tõhusam viis taseme tõstmiseks oleks harjutamine. Järjepidev harjutamine ja iseseisev töö noodimaterjaliga aitaks kollektiiv taset tõsta. "Harjutada! See ei tähenda, et tuleb iga päev mitu tundi heliredeleid mängida. Piisab, kui kasvõi üle päeva mängida 15-20 minutit pikka nooti, et hoida oma huuled mingiski vormis. Kui mängija on

orkestriproovis piisavalt heas vormis, et ta saab keskenduda partiile, mitte heli tekitamisele, siis on võit juba saavutatud,” tõi üks muusik esile. Saan selle väitega vaid nõustuda - tihtipeale on nii, et kollektiivid üle ühe korra nädalas proovi teha ei jõua. Amatöörorkestrina ei nähta selleks vajadust ning paljudel ei ole muude kohustuste kõrvalt selleks aega. Kui aga igaüks leiaks kasvõi üle päeva harjutamiseks 15-20 minutit, siis oleks orkestris juba lihtsam edasi minna lugude õppimisega. Lisaks arvas üks vastanu, et “üldisteks muredeks on tavaliselt omavaheline häälestus ja veidi vähene tähelepanek dünaamikale. Et siis avaldada rohkemat tähelepanu nendele punktidele” (anonüümne vastaja). Vanema generatsiooni poolt oli soov koosseisu noorendada. See tähendab, et kollektiivi oodatakse väga uusi noori ja entusiastlike liikmeid, kes soovivad üheskoos muusikat esitada. Väga teretulnud on muusikute sõnul ka erinevate koolituste, laagrite ja meistriklasside läbiviimine. Seda kõike isiklikuks ning kollektiivseks arenguks.

Üksikud vastanud muusikud kahtlustasid, kas üldse saab taset tõsta või kas üldse on vaja midagi muuta. Näiteks: “kas peaks midagi muutma isetegevusorkestris? Ta on ehtne ja hea - kõrgharidusega muusikud ei lasku nii või teisiti isetegevusorkestri tasemele enne kui ca 50 aastaselt tekkivast nostalgiapuhangust” (anonüümne vastaja). Mõni leidis, et “otseselt ei saa väga midagi teha sest meie orkester koosneb inimestest kes on professionaalsed mängijad ning inimestest kes on ainult põhikoolis pilli õppinud ja tahavad edasi orkestris mängida, et ainult iga inimene saab ennast ise aidata ja arendada” (anonüümne vastaja). Ja nagu selgus, siis osades koolides pakutakse õpilastele ainepunkte selle eest, et nad orkestris mängiksid. Mõnikord võib juhtuda, et õpilased ei ole kõige motiveeritumad orkestrandid ning teevad nii vähe kui võimalik, et ainet sooritatuks saada. “Kooliorkestrina ei saagi suurt muuta, tasemed on nii erinevad ja kõik ei tee seda mitte enda arendamiseks vaid ka ainepunkti saamiseks” (anonüümne vastaja).

4.1.9 Väljundid ja koostöö

Motivatsiooniküsitluse üheks kategooriaks oli koostöö. Koostöö tegemine nii organisatsioonisiselt kui -väliselt aitab tagada organisatsiooni edu. Nii ka orkestrites. Uurisin esmalt kui palju orkestrandid ise kursis on oma kollektiivi sündmuste ja tegevuste planeerimisega. Jagasin analüüsi tulemused ära vastaja rolli järgi:

- 58 orkestranti vastasid, et nende kollektiivil on oma korraldaja, kes kollektiivi sündmuseid ja tegevust planeerib.
- 58 orkestranti vastasid, et nende kollektiivis ei ole oma korraldajat, kes kollektiivi sündmuseid planeeriks.
- 13 orkestranti vastasid, et nende kollektiivis on eraldi tiim muusikuid, kes orkestri tegevusi organiseerivad.
- 10 orkestranti vastasid küsimusele “ei tea” ehk muusik ei ole kursis oma orkestri sisetevusega. See võis tuleneda ka sellest, et need vastajad olid oma põhikollektiivi liikmed olnud vähem kui aasta.

Küsitlusest selgus veel, et mitmel juhul (kokku 14) oli orkestrandil veel korraldajatöö teha. Küsitlusele vastas 5 inimest, kes tegelevadki ainult dirigeerimisega, see-eest 4 inimest on dirigendi rollile lisaks ka orkestrandid ning 3 muusikut on oma kollektiivi juhatuse liikmed. 172st vastanust 4 kandsid orkestrandi/dirigendi/korraldaja rolli ehk nende kanda on ilmselt kollektiivi tegevuse organiseerimine tervikuna.

Arvan, et pikas plaanis tasub igal kollektiivil korraks aeg maha võtta, määratleda oma kollektiiviliikmete rollid ning kasutada ära oma orkestriliikmete andeid. Kohustuste delegeerimine lihtsustab orkestri eestvedaja tööd ning annab kõikidele võimaluse panustada orkestrisse rohkemaga kui muusikaga. Ühtlasi suurendatakse seeläbi koostööd ning arvan, et sellel on mõju ka muusiku motivatsioonile.

Orkestrantide väljundite osas arvasin, et muusikud tunnevad eelkõige puudust projektidest. Siiski selgus, et 76,2% ehk 131 muusikut olid olukorraga rahul ning ei tundnud, et nende kollektiivil liiga vähe väljundeid oleks. 22 muusikut ehk 12,8% vastanutest tundsid, et kollektiivid võiksid rohkem projekte ellu viia. Sealjuures on huvitav, et need muusikud, kes vastasid, et sooviksid rohkem väljundeid, olid eesotsas mitme puhkpillikollektiivi tegevuses osalemises.

Kuna minu hinnangul on koostöö tegemisel oluline roll nii orkestrite jätkusuutlikkuse tagamises kui ka muusikute motiveerimises, siis uurisin pillimängijatelt, kas nende kollektiivid teevad koostööd teiste orkestritega ning kas nende hinnangul peaksid orkestrid omavahel rohkem koostööd tegema. 124 muusiku sõnul teevad nende kollektiivid koostööd teiste orkestritega, samas 39 muusikut leidsid, et nende kollektiivid tegutsevad ilma koostööd tegemata. See ei tähenda, et koostööd üldse ei tehta, vaid kollektiivid toimetavad peamiselt iseseisvalt ning koostööprojekte tuleb ette pigem harva. 141 muusiku arvates peaksid orkestrid koostööd rohkem tegema, hoolimata sellest, et nende kollektiiv juba viib ühisprojekte ellu.

Orkestrandi tunnustusvajadusele võib kaasa aidata see, kui muusik saab olla oma kollektiivile kasulik, ka näiteks selle kaudu, et avaldab oma arvamust. Kuna juhtimisstiil on erinevaid ning võib juhtuda, et mõnes kollektiivis on näiteks oportunistlike käitumisviisidega juht, siis ei pruugi muusikul kaasarääkimiseks võimalust olla. Küsitlusest selgus, et 164 muusikul on võimalus kaasa rääkida, 4 muusikut tunnevad, et neil kaasarääkimis õigused puuduvad ning 4 muusikut ei olnud võimalustega kursis. Ehkki oli hea näha, et muusikutel kaasarääkimis võimalusi on, soovisin saada kinnitust, kas muusikute arvamust ka tõsiselt võetakse. 144 orkestrandi arvamused lähevad dirigentidele korda ning jääb tunne, et orkestrites arvestatakse väga palju muusikute arvamustega. 8 muusiku arvamusi tõsiselt võetud ei ole, 9 muusiku hinnangul võetakse arvamusi kuulda aeg-ajalt. Arvamuse avaldamise võimalused on küll paljudel olemas, kuid 11 orkestranti seda võimalust veel kasutada polnud jõudnud.

Saamaks selgust, kas orkestrandid saavad vabalt arvamust avaldada või mitte, siis täpsustuseks palusin vastata ka küsimusele “kas soovid, et Sul oleks rohkem kaasa rääkimise võimalusi,” mille peale 154 muusikut vastasid eitavalt, ehk nende hinnangul on mõtetega arvestamisega juba hästi. 18 muusikut sooviksid, et kollektiivijuhid rohkem nende mõtteid kuulda võtaksid.

5. JÄRELDUSED

Nii kvalitatiivse kui kvantitatiivse uurimuse tulemuste analüüsist tuli esile palju olulist informatsiooni tegurite kohta, mis mõjutavad orkestrantide motivatsiooni. Järgnevalt teen neist kokkuvõtte.

Ühest küljest arvan, et kollektiivide rohkus on positiivne, sest orkestrantidele jääb valikuvõimalust, kus koos musitseerimas käia. Valikuvõimalust on ka publikul, kes saab valida mitme kollektiivi kontsertide vahel. Ning orkestrandid on motiveeritud kuna nii mõnigi on leidnud ülesse rohkem kui ühe kollektiivi, kus panustada nii aega kui kõike muud, mida orkestris vaja läheb. Teisalt leian, et kollektiivid suudaksid rohkem rõhku panna professionaalsele arengule, kui 1) nende koguhulk oleks väiksem või 2) mängijate hulk suurem. See annab võimaluse suurendada kollektiiviti koostööd orkestrantide vahel ning keskenduda repertuaarivaliku laiendamisele või mõne konkreetse stiili perfektseks lihvimisele. Suurem koosseis võiks tagada ka selle, et toimuks vähem liikumist kollektiivide vahel ning muusikud ei kattuks mitme kollektiivi peale. Kuniks Eestis on puhkpillimuusikuid, kes panustavad orkestrites oma vabast tahtest enda aja ja rahaga, nii kaua ei näe ma, et orkestrid päriselt on valmis muudatusi tegema hakkama ning otsima võimalusi, kuidas suurendada orkestrantide järelkasvu.

Kahe orkestri juhtide näitel tajun, et dirigendid on pühendunud ning rahul oma kollektiivide väljundite ja repertuaarivalikuga. Orkestrijuhid tajuvad probleemi nooremate muusikute järelkasvus, kuid hetkel kõige aktiivsemat koostööd muusikakoolidega ei tehta. Arvan, et see võiks olla üks esimesi muudatusi orkestrite tegevuses: rohkem koostööd muusikakoolidega ning üldhariduskoolidega.

Intervjuueritavad dirigendid olid üldiselt rahul oma kollektiivide väljundite rohkusega, orkestrantide kaasatuse ja panustamisega ning kollektiividevahelise koostöö tegemisega, kuid samas jäi tunne, et arenguruumi veel on. Uute muusikute kaasamiseks kollektiividesse tuleks teha rohkem koostööd muusika- ja üldhariduskoolidega. Töökoormuse ühtlasema jagunemise nimel tasub tegevusvaldkondi delegeerida ning kaasata oma kollektiivi liikmeid rohkematesse ülesannetesse.

Orkestrijuhid peaksid tegema koostööd korraldajate ning projektikirjutajatega, et oma projektidega silma paista ning olla edukamad rahataotluste esitamisel. Kui kollektiivil puuduvad rahalised vahendid kollektiivile eraldi projektikirjutaja palkamiseks, siis näen lahendust koolituse korraldamises orkestrijuhidele, et viia neid kurssi projektikirjutamisega ning sündmuskorralduse alustaladega ning aidata neil saada ülevaade, mille peale sündmuste korraldamisel mõtlema peaks.

Leian, et eraldi tuleks uurida noori muusikuid, et saada aimu, miks alustatakse pilliõppega ja kuidas suurendada nende huvi pillimängu ja orkestris käimise vastu. Motivatsiooniküsitluses toodi mitmel juhul esile, et muusikakoolides on õpilaste arv langemas ning uusi pillimängijaid juurde tulemas ei ole. Et seda probleemi lahendada ning panna paika suurem plaan uute õpilaste leidmiseks, tasub viia läbi vastav uurimus noorte seas.

Orkestrite juhtimisstiile on erinevaid, iga dirigent valib oma juhtimisstiili ise. Näen ohtu selles kui dirigent haldab kogu orkestri korraldust üksi ning ei delegeeri ülesandeid teistele. Kui ühel hetkel eestvedaja lahkub, kes töö üle võtab? Arvan, et orkestrid võivad nii paraku laiali laguneda ja tegevuse lõpetada.

Puhkpilliorkestrantide suurimateks motiveerivateks teguriteks osutusid: seltskond, dirigendid, vaheldus igapäevaelust ning repertuaar (Joonis 10). Usun, et muusikud on leidnud omale kollektiivid, kus nautida head seltskonda ning vaheldust igapäeva kohustustest ja saavad seda teha meelepärase repertuaari ja heade dirigentide abil. Orkestrantide põhilised takistavad tegurid (Joonis 9) on: kool, töö, pere ning tervis. Noorematel muusikutel on tihtipeale koolitööde kohustused ning vaikselt mõeldakse oma karjääri peale. Karjääri ja pere inimestel jääb orkestris käimine tahaplaanile just eelnimetatud põhjustel. Kehv tervis võib mõjutada muusikuid igas eagrupidis.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli välja selgitada motivatsiooni roll ja olemus amatöörpuhkpilliorkestrites. Töö jagunes viieks sisupeatükiks: ülevaade orkestrite rollist tänases Eestis, teooria kirjeldus, kvalitatiivse uurimuse analüüs, kvantitatiivse uurimuse analüüs ning järeldused ja kokkuvõte.

Püstitatud uurimisküsimused olid:

- Kuidas on korraldatud amatöörpuhkpilliorkestrite tegevus linnas ja maapiirkonnas?
- Milliste probleemidega seisavad silmitsi Eesti puhkpilliorkestrid?
- Mis motiveerib puhkpillimängijaid amatöörorkestrites osalema?

Esimeses peatükis “Puhkpilliorkestrid tänases Eestis” käsitlesin lühidalt puhkpilliorkestrite teket Eestis, sh kutseliste kollektiivide kujunemist, tõin näiteid vanimatest amatöörkollektiividest ning andsin ülevaate amatöörorkestrite esindusorganisatsioonidest ja tänapäevastest väljunditest.

Peatükis “Teooria: motivatsioon, organisatsioon, juhtimine,” tegin sissejuhatuse motivatsiooniteooriasse ning andsin ülevaate juhtimisstiilidest ning organisatsioonikäitumisest. Lisaks tõin esile nii juhtimis- kui motivatsiooni- ja organisatsiooniteooriate seosed orkestrite kontekstis.

Magistritöö kvalitatiivse osa raames viisin läbi intervjuud Tallinna Tuletõrjeühingu puhkpilliorkestri (Riho Sild, Aigar Kostabi) ja Avinurme puhkpilliorkestri dirigentidega (Verner Mölder, Daniel Hinno), mida analüüsisin kolmandas peatükis. Olulisemate erinevustena tulid esile kollektiivide juhtimisstruktuurid (TL TÜ po-l juhatus, Avinurmel eestvedajaks dirigent) ning orkestrite põhiline publik (TL TÜ po esinemistel võib kohata rohkem uuemat publikut kui väikeses Avinurmes). Kahte orkestrit ühendas 140 tegutsemisaastat. Orkestreid on juhtinud läbi aastate paljud dirigendid ja uuritavad kollektiivid on läbinud mitmeid arenguetappe.

Neljandas peatükis tegin ülevaate veebi teel läbi viidud kvantitatiivse motivatsiooniuuringu tulemustest. Küsitlusele vastas 172 muusikut 42st erinevast

kollektiivist. Orkestrantide peamised takistavad tegurid olid järgmised: kool, töö, pere, tervis, proovide aegade toimumine. Orkestrante motiveerib enim: seltskond, dirigendid, repertuaarivalik ning vaheldus argielust. Peamised probleemid, millega orkestrid silmitsi seisid, olid:

- pillimängija tervis
- vähene koostöö muusikakoolidega
- puhkpilliorkestritel on piisavalt väljundeid, aga vähem publikupoolset nõudlust

Viendas peatükis tegin järeldused ja kokkuvõtted kvalitatiivse ja kvantitatiivse uurimuse tulemuste analüüsist. Uurimustest tuli esile palju olulist informatsiooni, mis mõjutavad orkestrantide motivatsiooni. Noorte muusikute motivatsioon ning soov puhkpilli mängida vääriskid edaspidi eraldi uurimist, et selgitada välja, mida peaks muutma pilliõppesüsteemides ning kuidas suunata muusikuid osalema puhkpilliorkestrite tegevuses.

SUMMARY

The role and nature of motivation in amateur wind orchestras

The aim of the master's thesis at hand was to find out the role and nature of motivation in amateur wind orchestras and brass bands. The thesis was divided into five content chapters: an overview of the role of wind collectives in Estonia, a description of theory, analysis of qualitative and quantitative surveys and conclusion.

The research questions that were set were:

- How are the activities of amateur wind collectives organized in the city and the countryside?
- What problems do the Estonian wind collectives have to face?
- What motivates wind musicians to participate in amateur orchestras?

In the first chapter of my thesis, I briefly discussed the development of professional collectives, gave examples of the oldest amateur collectives and gave an overview of the representative organizations of amateur orchestras and their contemporary outputs.

In the second chapter I introduced motivation theory and gave an overview of management styles and organizational behavior. In addition, I highlighted the connections between management, motivation and organizational theories in the context of orchestras.

As part of the research, I conducted interviews with the conductors of the Tallinn Fire Association wind orchestra and the Avinurme brass band, which I analyzed in the third chapter. The most important differences were in leadership structures: one led by a board, the other by the conductor; and in the audience stability: one has mostly the same, other has mostly different audiences. The two orchestras are united in that both collectives are (exactly) 140 years old, have been led by many conductors over the years and have gone through several stages of development.

In the fourth chapter, I gave an overview of the results of a quantitative motivation study I conducted online. 172 musicians from 42 different collectives answered the survey. The

main hindering factors for orchestra players were: school, work, family, health, rehearsal times. Orchestra players are most motivated by: friends, conductors, repertoire selection and a change from everyday life. The main problems for wind orchestras were:

- health of wind musicians
- lack of collaboration with music schools
- wind collectives have enough output, but doesn't have enough demand from the audience

In the fifth chapter, I made conclusions and summaries from the analysis of qualitative and quantitative research results. The research revealed great insight into the motivation of orchestra players. The motivation of young musicians and their desire to play brass instruments should be investigated separately in the future. That can then be used to find out what should be changed in instrument education and how to direct musicians to participate in wind collectives.

KASUTATUD ALLIKAD

Alas, R. 2008. Juhtimise alused. Tallinn: Külim.

Alas, R. 2001. Personalijuhtimine. Tallinn: Külim.

Alas, R. 1997. Strateegiline juhtimine. Tallinn: Külim.

Appelgren, A; Osika, W; Theorell, T; Madison, G; Horwitz, E-B. 2019. Tuning in on motivation: Differences between non-musicians, amateurs and professional musicians. Psychology of Music. Vol. 47(6), 864-873

Brooks, I. 2008. Organisatsioonikäitumine. Üksikisik, rühm ja organisatsioon. Tallinn: Tänapäev.

Colletti, J. 2019. How to Tell If You're an Amateur Musician. SonicScoop. <https://sonicscoop.com/how-to-tell-if-youre-an-amateur-musician/>, (vaadatud 11.04.2024)

Ed. Tamme Festival. <http://www.tammefestival.com/index.php/ed-tamm>, (vaadatud 13.04.2024)

Eesti Kooriühing. <https://kooriyhing.ee/eesti-puhkpilliorkestrite-turniir-2024/>, (vaadatud 8.04.2024)

Eesti Kopsuliit. 2021. Astma. <https://www.kopsuliit.ee/haigused/astma/>, (vaadatud 5.04.2024)

Eesti Linnade ja Valdade liit. 2024. <https://www.elvl.ee/elanike-arv>, (vaadatud 19.05.2024)

Eesti Muusikakoolide Liit.

<https://www.muusikakoolid.ee/index.php/et/sundmused/helmut-orusaare-nimeline-noorteorkestrite-konkurss>, (vaadatud 8.04.2024)

Eesti Puhkpillimuusika Ühing. http://www.puhkpy.ee/Eesti_Puhkpillimuusika_Uhing_14, (vaadatud 8.04.2024)

Eesti Sõjamuuseum. <https://esm.ee/sojavaeorkester/tutvustus>, (vaadatud 11.04.2024)

ELT SA. Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA. <https://sa.laulupidu.ee/ajalugu/>, (vaadatud 8.04.2024)

ELT SA. Laulupidu 2023. <https://2023.laulupidu.ee/xiii-noorte-laulupidu/osalejale-2/>, (vaadatud 11.04.2024)

ELT SA. Laulupidu 2025. <https://2023.laulupidu.ee/2025-laulu-ja-tantsupidu/registreerimine-xxviii-laulupeole/>, (vaadatud 8.04.2024)

EPÜ. 2021. Eesti Puhkpillimuusika Ühingu arengukava 2021-2030. https://www.puhkpy.ee/s2/581_1793_694_.pdf

EPÜ. Nõmme Pasunapäevad. https://www.puhkpy.ee/XIX_Nomme_Pasunapaevad_1182, (10.05.2024)

ERM. <https://www.erm.ee/et/vaagvere-pasunakoor-185>, (vaadatud 15.04.2024)

Farkas, P. 1986. Medical Problems of Wind Players: A Musician's Perspective. Cleveland Clinic Quarterly 53(1), 33-37. <https://www.ccjm.org/content/ccjom/53/1/33.full.pdf>, (vaadatud 5.04.2024)

Feierstein, L. 2017. Music to Our Lungs: How Making Music Can Help Asthma. Active Healthcare, 05.10.2017. <https://activehealthcare.com/making-music-can-help-asthma/>, (vaadatud 5.04.2024)

Hinno, D. 2024. Autori intervjuu, avaldamata. Tallinn, 10. jaanuar.

Huntington Beach School of Music <https://www.hbschoolofmusic.com/blog/what-are-graded-music-exams-and-should-your-child-do-them/>, (vaadatud 17.04.2024)

In memoriam HERBERT PULK. Pärnu Postimees 04.10.2018, lk 9.
<https://dea.digar.ee/?a=d&d=parnupostimees20181004.2.13&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA----->, lk 9, (vaadatud 10.05.2024)

IYBF. <https://www.youthbandfestival.gr/en/>, (vaadatud 13.04.2024)

Jamieson, S. 2024. Likert Scale. <https://www.britannica.com/topic/Likert-Scale>, (vaadatud 14.05.2024)

Kalm, E. 2011. Sisemine motivatsioon. <https://www.tark.ee/sisemine-motivatsioon>, (vaadatud 03.04.2024)

Kostabi, A; Sild, R. 2024. Autori intervjuu, avaldamata. Tallinn, 17. jaanuar.

Laulupeomuseum. 2017.
https://web.archive.org/web/20111118074839/http://laulupidu.tartu.ee/muuseum/peod/01_pidu.htm (vaadatud 17.05.2024)

Lemmik, V. 1965. Põltsamaa puhkpilliorkester 100-aastane. Punalipp 20.02.1965, lk 1.
<https://dea.digar.ee/?a=d&d=punalippjogeva19650220.2.1&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA----->, (vaadatud 10.05.2024)

Lepik, K; Harro-Loit, H; Kello, K; Linno, M; Selg, M; Strömpl, J. 2014. Intervjuu.
<https://samm.ut.ee/intervjuu/>, (vaadatud 20.05.2024)

McLeod, S. 2024. Maslow' s Hierarchy of Needs.
<https://www.simplypsychology.org/maslow.html>, (vaadatud 03.04.2024)

MTÜ Avinurme Ajavakk. 2020. Terasid Puhkpillimängust Avinurmes.
ajavakk.ee/puhkpillimangust-avinurmes/ (vaadatud 12.05.2024)

MusicGuard. <https://www.musicguard.co.uk/woodwind-instruments-asthma>, (vaadatud 5.04.2024)

Mölder, V. 2024. Autori intervjuu, avaldamata. Avinurme, 10. märts.

OPIQ. 2024. Eesti maakondade kaart. <https://www.opiq.ee/kit/321/chapter/18063>, (vaadatud 17.04.2024)

Orkestri nõukogu 1984. Tehase "Ilmarine" puhkpilliorkester. Koit 07.06.1984, lk 3, <https://dea.digar.ee/?a=is&oid=koit19840607&type=staticpdf&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA----->, (vaadatud 10.05.2024)

Paaland, I. 1971. Puhkpillikontsert. Pärnu Kommunist 22.01.1971, lk 3. <https://dea.digar.ee/?a=is&oid=parnukommunist19710122&type=staticpdf&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA----->, lk 3, (vaadatud 10.05.2024)

Psychreg. 2020. Orchestral Music Boosts Mental Health and Well-being During Era of Home Isolation. <https://www.psychreg.org/orchestral-music-isolation/>, (vaadatud 3.04.2024)

Puhkpillimuusika Koda. 2024. Põhikiri. <https://pmkoda.ee/meist/pohikiri/>, (vaadatud 17.04.2024)

Põldmäe, H. 2020. Puhkpilliorkestri muusika pärituules - hüppelaud on valmis. Sirp 20.03.2020, <https://sirp.ee/s1-artiklid/c5-muusika/puhkpilliorkestri-muusika-parituules-huppelaud-on-valmis/>, (vaadatud 20.03.2020)

Rapp, J. 2023. Rāpinas kogunes 95 orkestranti. Lõuna-Eesti Postimees 06.07.2023, <https://lounapostimees.postimees.ee/7809048/kiri-rapinas-kogunes-95-orkestranti>, (vaadatud 11.05.2024)

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
<https://www.agri.ee/maaelu-pollumajandus-toiduturg/maaelu-maettevotlus-maakasutus/leader> (vaadatud 14.05.2024)

Roohein, H. 2009. 125 aastat Eesti vanimat tuletõrjeorkestrit. Tallinn.

Rüütelmaa, V. 2022. Eesti Puhkpillimuusika Ühing. Tallinn.

Saar, R. 2014. Puhkpillimuusika ei ole noorte esimene eelistus.

Raplamaa Sõnumid 16.04.2014, lk 12.
<https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=raplamaasonumid20140416.2.10.1&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA----->, (vaadatud 19.05.2024)

Sanguinetti, R.D. 2024. Applications of Self-Determination Theory in the General Music Classroom. Journal of General Music Education Vol 37(2), 11-15

Sapega, S. 2017. Playing an Instrument: Better for Your Brain than Just Listening. Penn Medicine News.
<https://www.pennmedicine.org/news/news-blog/2017/january/playing-an-instrument-better-for-your-brain-than-just-listening>, (vaadatud 3.04.2024)

Saul, F. 2017. Mis on motivatsioon?
<https://www.tooelu.ee/et/uudised/tooelu-blogi/1814/mis-on-motivatsioon>, (vaadatud 03.04.2024)

Schladming-Dachstein.
https://www.schladming-dachstein.at/en/events/Mid-EUROPE-International-Wind-Music-Festival-2024_ev_1597052, (vaadatud 13.04.2024)

Soosõrv, T. 2019. Ja pasunad hakkasivad hüüdma...: Eesti vaskpillimängu õpetamise lugu. Tallinn: Puhkpillimuusika Koda.

Stanford Music. <https://stanfordmusic.com/>, (vaadatud 3.04.2024)

STAT. 2024. Rahvakultuur.
<https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/kultuur/rahvakultuur>, (vaadatud 20.05.2024)

STAT. 2024. KU 61: Rahvakultuuri harrastajad; Aasta, Maakond ning Tegevusvaldkond.
https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_kultuur_rahvakultuur/KU61/table/tableViewLayout2, (vaadatud 17.04.2024)

STAT. 2024. KU62: Rahvakultuuri harrastajad; Aasta, Maakond, Tegevusvaldkond ning Earühm.

https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_kultuur_rahvakultuur/KU62/table/tableViewLayout2,
(vaadatud 17.04.2024)

STAT. 2024. KU65: Harrastuskollektiivid; Aasta, Maakond, Tegevusvaldkond ning Näitaja.
https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_kultuur_rahvakultuur/KU65/table/tableViewLayout2, (vaadatud 17.04.2024)

Sweeney, M. 2021. The Story Behind Flex-Band. SBO+ Magazine 06.03. 2021.
<https://sbomagazine.com/the-story-behind-flex-band/>, (vaadatud 11.04.2024)

Tallinna Politseiorkester. <https://www.ppaorkester.ee/>, (vaadatud 13.04.2024)

Tammist, L. 1957, Metsatöölise puhkpilliorkester. Punane täht 27.07.1957, lk 4.
<https://dea.digar.ee/?a=is&oid=punanetaht19570727&type=staticpdf&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA-----> (vaadatud 12.05.2024)

The Smoky Mountain Brass Band. 2024 What is a British-Style Brass Band.
<https://smbrass.com/what-is-a-british-style-brass-band/>, (vaadatud 14.04.2024)

Torma Rahvamaja. 2024. Torma puhkpilliorkester on üks vanimaid orkestreid Eestis, tegutsedes aastast 1848.
tormarahvamaja.ee/torma-rahvamaja/kollektiivid/torma-puhkpilliorkester/ (vaadatud 12.05.2024)

Unacademy. 2023. Understanding Functions Of An Organization.
<https://unacademy.com/content/nta-ugc/study-material/business-and-general-awareness/understanding-functions-of-an-organisation/> (vaadatud 19.05.2024)

Vaks, J. 1937. Puhkpilliorkester: Käsiraamat puhkpilliorkestri juhtidele, mängijaile ja organiseerijaile. Tallinn: Eesti Lauljate Liidu puhkpillimuusika sektsiooni väljaanne nr. 94.

VOP. 2024. Arengukava aastateks 2024-2029. [Dokument autori valduses]

Wessex Tubas.

<https://www.wessex-tubas.com/blogs/news/how-long-will-my-instrument-last>, (vaadatud 5.04.2024)

LISAD

Lisa 1. Motivatsiooniuringu küsitlus

Sinu sugu *

- Mees
- Naine
- Ei soovi täpsustada
- Other...

Sinu vanus *

- <10
- 10-16
- 17-26
- 27-36
- 37-46
- 47-56
- 57-66
- 67+
- Ei soovi täpsustada

Kuidas jõudsid puhkpillimänguni? *

- Pere suunamisel
- Pakkus omale huvi
- Muusikakool suunas puhkpilliõppele
- Sõbrad kutsusid õppima
- Nägin telekas puhkpille, tahtsin ka osata
- Käisin mõnel puhkpilliorkestri kontserdil ja hakkas meeldima
- Kohalik orkester tundus lahe ja soovisin ka liituda
- Other...

Kui kaua oled Sina tegelenud puhkpillimuusikaga? *

- 1 aasta
- 2-5 aastat
- 6-10 aastat
- 11-15 aastat
- 16-20 aastat
- 20-30 aastat
- 31-39 aastat
- 40+ aastat

Mitme puhkpillikoosseisu tegevuses Sa osaled? *

- 1
- 2
- 3
- 4
- Other...

Põhikoosseis

Järgnevad küsimused on seotud Sinu põhikoosseisuga, mille tegevuses osaled. Mõne küsimuse juures on võimalik mitu vastust valida!

Nimeta oma põhikoosseis, kus osaled. *

Long answer text

.....

Kui kaua oled oma põhikoosseisu liige olnud? *

Long answer text

.....

Mis on sinu roll orkestris? *

- Orkestrant
 - Dirigent
 - Korraldaja/manager
 - Other...
-

Miks on orkester Sinu jaoks oluline? *

Long answer text

Kuidas avastasid koosseisu, milles tegutsed? *

- Muusikakool suunas
- Perekonnaliige (-liikmed) juba käivad selles koosseisus mängimas
- Sotsiaalmeedia reklaam
- Nägin orkestri kodulehte
- Nägin orkestri reklaamplakatit
- Sõbrad kutsusid
- Olin varem orkestrist kuulnud ja tahtsin liituda
- Kuulsin orkestrit esinemas ning soovisin liituda
- Liitusin kooliorkestriga

Mis motiveerib Sind käima orkestris? *

- Hea seltskond
- Hea(d) dirigent/dirigendid
- Repertuaarivalik
- Orkestri esinemised/projektid
- Koostöö teiste orkestrite/koosseisudega
- Võimalus õppida ja areneda
- Vaheldus igapäeva tegemistest
- Reisimise võimalus
- Proovide sagedus
- Other...

Millised tegurid takistavad osalemast orkestri proovides?

- Kool
- Töö
- Pere
- Ajateenistus
- Tervis
- Proovide ajad ei sobi
- Raha (transport, pilli hooldamine jms kulud takistavad)
- Kollektiivis on inimene, kellega läbi ei saa
- Mängitavad lood ei meeldi
- Kontserte/esinemisi on liiga vähe
- Kontserte/esinemisi on liiga palju
- Other...

Kas orkestril on piisavalt väljundeid (esinemised, projektid, jne)? *

- Jah
- Ei
- Other...

Mida peaks orkester väljunditega seondult muutma?

Long answer text

Kas orkester teeb koostööd mõne teise kollektiiviga? *

- Jah
- Ei
- Other...

Kas Sul on võimalus orkestris oma arvamust jagada? *

- Jah
- Ei
- Other...

Kas Sinu mõtteid võetakse arvesse? *

- Jah
 - Ei
 - Other...
-

Kas soovid, et Sul oleks rohkem kaasaraäkimisvõimalust oma orkestris? *

- Jah
 - Ei
 - Other...
-

Lõpetuseks mõned üldisemad küsimused

Description (optional)

Kas puhkpilliorkestrid peaksid rohkem omavahel koostööd tegema? *

- Jah
- Ei
- Other...

Kui mängid rohkem kui ühes koosseisus, siis miks eelistad ühte orkestrit teisele? *

- Seltskond
- Proovide sagedus
- Repertuaarivalik
- Palju esinemisi/projekte
- Orkestri ühisüritused
- Dirigent/dirigendid on professionaalsed
- Õppimis- ja arenemisvõimalus
- Orkestri välisreisid
- Mängin ainult ühes koosseisus
- Other...

See on koht kommenteerimiseks kui soovid midagi veel lisada.

Long answer text

Lisa 2. Intervjuu küsimused

1. Kirjeldage palun lühidalt orkestri ajalugu. Kuidas sai koosseis alguse, kes on põhilised eestvedajad/toetajad/elluviijad?
2. Miks orkester alguse sai? Mis otstarve orkestril oli/on?
3. Kuidas sattusite orkestrit juhatama/korraldama orkestri tegevust?
4. Millised on Teie kui dirigendi/korraldaja suurimad mured ja rõõmud orkestris?
5. Kes Teie koosseisus tegeleb orkestri rahaasjade haldamisega?
6. Kust saate oma koosseisu rahastuse?
7. Millised on põhilised kulud orkestri töö korraldamises ehk kuhu läheb raha?
8. Millised on suurimad väljaminekud kontsertide korraldamisel?
9. Kust taotlete orkestri tegevusele tavaliselt rahastust?
10. Kas olete tundnud, et kohalikust omavalitsusest või riiklikust toetusfondist (KULKA), on puhkpilliorkestrile toetuse taotlemine olnud keeruline? Või keerulisem kui mõne teise valdkonna projekti jaoks toetuse taotlemine?
11. Miks see nii võib olla?
12. Mida võiks teie hinnangul teha, et muuta orkestrite projektide rahastust kergemaks/paremaks?

13. Kui palju on teie koosseisus muusikuid?
14. Kui palju on mängijate arv viimase viie aasta jooksul muutunud?
15. Millist repertuaari teie koosseis põhiliselt esitab?
16. Kui palju mõjutab teie hinnangul repertuaarivalik muusikute osalemist orkestri tegevuses?
17. Kui suur ja kui tõhus on muusikute panus orkestri jätkusuutlikuse hoidmises? (nt oma orkestri tegevuste reklaamimisel, esinemiste/proovide ettevalmistamisel jms)
18. Kui palju teete koostööd teiste orkestritega?
19. Kas arvate, et võiksite teha rohkem/vähem koostööd?
20. Miks?
21. Kui teed teise orkestriga koostööd, siis kuidas olete lahendanud finantsjaotuse, kes mille eest maksab?
22. Kuidas saate orkestrisse muusikuid juurde?

23. Kui palju suhtlete kohaliku piirkonna muusikakoolidega, et uusi mängijaid kaasata oma kollektiiviga?
24. Kui palju kontserte/esinemisi/projekte te aasta jooksul läbi viite?

25. Milliseid kanaleid kasutate oma orkestri/orkestri tegevuse reklaamimiseks?
26. Milline on teie publik? Kes põhiliselt külastavad teie kontserte?
27. Kui palju teie hinnangul unikaalset publikut aastas kuulama satub?
28. Kui palju on teie hinnangul püsikuulajaid teie kontsertidel?
29. Kes tegeleb teie koosseisu sotsiaalmeedia haldamisega?
30. Kas olete kunagi uurinud oma publikult, milliste kanalite kaudu nemad teie sündmuste reklaami kätte saavad?

LIHTLITSENTS

Mina, Kerstin Kingo, (31.03.1998),

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose pealkirjaga, "Motivatsiooni roll ja olemus amatöörpuhkpilliorkestrites," mille juhendaja on Elo-Hanna Seljamaa,

1.1 reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace' i lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace' i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

2. Olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus,

21.05.2024